

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Srovnání nástrojů protikorupční politiky ČR a SR
Comparison of Anti-Corruption Policy Tools in the Czech Republic
and the Slovak Republic

Student: Bc. Marie Mokrášová
Vedoucí diplomové práce: Ing. Martina Halásková, Ph.D.

Ostrava 2012

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Marie Mokrášová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Srovnání nástrojů protikorupční politiky ČR a SR
Comparison of Anti-Corruption Policy Tools in the Czech Republic and
the Slovak Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Problematika korupce ve veřejné správě
3. Nástroje protikorupční politiky ČR a SR
4. Srovnání přístupů ČR a SR a návrh doporučení v boji proti korupci
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

CHMELÍK, Jan a Zdeněk TOMICA. *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011. 281 s. ISBN 978-80-7201-853-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

PETROVSKÝ, Karel. *Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. 192 s. ISBN 80-86861-94-5.

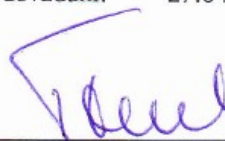
VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Zeleneč: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martina Halásková, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012



doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry



prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 27. dubna 2012

.....

Bc. Marie Mokrášová

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Problematika korupce ve veřejné správě.....	3
2.1	Typologie korupce ve veřejné správě	4
2.1.1	Hledisko intenzity páčání, rozsahu a závažnosti korupce	4
a)	<i>Malá administrativní korupce</i>	<i>4</i>
b)	<i>Velká korupce.....</i>	<i>5</i>
2.1.2	Hledisko ovlivňování veřejných rozhodnutí	6
2.1.3	Hledisko oblasti výskytu korupce	6
2.2	Příčiny a dopady korupce.....	8
2.2.1	Kritéria pro ekonomické hodnocení korupce	9
2.2.2	Neekonomické dopady korupce	11
2.2.3	Ekonomické dopady korupce	12
3	Nástroje protikorupční politiky ČR a SR	15
3.1	Nástroje preventivní.....	15
3.1.1	Nástroje transparentnosti v České republice a Slovenské republice	16
a)	<i>Přístup k informacím v České republice a na Slovensku</i>	<i>16</i>
b)	<i>Odbourání nadbytečné právní regulace</i>	<i>18</i>
3.1.2	Kontrola korupce ve veřejné správě.....	20
3.1.3	Protikorupční nástroje osobního (služebního) charakteru	21
a)	<i>Výběr kandidátů na služební místa, způsob odměňování a kariérní postup</i>	<i>21</i>
b)	<i>Systém výchovy a vzdělávání</i>	<i>23</i>
c)	<i>Omezení přijímání darů</i>	<i>24</i>
d)	<i>Etický kodex</i>	<i>24</i>
3.1.4	Protikorupční linka a právní poradna	26
3.2	Nástroje legislativní	27
3.2.1	Zákony v České republice a Slovenské republice	27
3.3	Institucionální nástroje v ČR a na Slovensku.....	30
3.3.1	Mezinárodní organizace	30
3.3.2	Vládní instituce a organizace.....	33
3.3.3	Nevládní neziskové organizace a nadace.....	36
4	Srovnání přístupů ČR a SR a návrh doporučení v boji proti korupci.....	40
4.1	Opatření vládních přístupů v České republice a na Slovensku	40
4.1.1	Vládní opatření 1998–2002.....	41
4.1.2	Vládní opatření 2002–2006.....	43
4.1.3	Vládní opatření 2006–2010.....	44
4.1.4	Vládní opatření od roku 2010	46
4.2	Opatření dalších orgánů veřejné správy v České republice a na Slovensku.....	47

4.3	Financování protikorupční politiky v České republice a na Slovensku	50
4.4	Návrh doporučení v boji proti korupci v České republice a na Slovensku	51
5	Závěr.....	54
	Seznam použité literatury.....	57
	Seznam zkratk	67
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Korupční jednání provází lidstvo od nepaměti, neboť vychází z člověku vlastní touhy po společenském postavení, kariérním úspěchu, penězích, výhodách a moci. Již naši předkové si však byli vědomi toho, že korupce narušuje správu věcí veřejných, snižuje bohatství krále a země, ohrožuje uplatňování vůle lidu, a proto se rozhodli s ní bojovat především formální úpravou postihu úplatkářství. Příkladem jsou dochované písemné zmínky o protikorupčních opatřeních obsažených již ve starobabylónském Chammurapiho zákoníku či pozdějším Římském právu. V průběhu staletí však společnost došla k poznání, že je korupce systémem mnoha prvků, a proto její řešení musí spočívat nejen v represí, ale důraz musí být kladen i na prevenci a kontrolu prostřednictvím zvyšování transparentnosti.

Závažnost korupční problematiky v České republice a na Slovensku potvrzuje nejen řada mediálních kauz, ale i odborná šetření a výzkumy veřejných mínění, na což reagují všechny politické strany řadící boj proti korupci mezi prioritní oblasti volebních a politických programů na celostátní i regionální úrovni, neboť svět se nedělí na země s korupcí a bez ní, ale na země bojující proti korupci a ty ostatní.

Diplomová práce si klade za cíl zhodnotit vládní přístupy protikorupčních opatření v České republice a na Slovensku a staví na dvou hypotézách – „Česká republika a Slovensko vytváří legislativní nástroje ke zvýšení účinnosti protikorupčních opatření“ a „Protikorupční opatření hlavních měst Prahy a Bratislavy přispívají k boji proti korupci a lepší transparentnosti“.

K naplnění cíle diplomové práce bylo použito metody rešerše odborné literatury a související legislativy, komparace a prognózy.

Diplomová práce se člení na dvě části, a to teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na vymezení korupce ve veřejné správě dle přístupu Transparency International, Světové banky a oblasti jejího výskytu. Kapitola se dále zabývá tím, jaké faktory ovlivňují ekonomické hodnocení země a dopady, které korupční jednání vyvolává na jedince i celou ekonomiku. Praktická část obsahuje dvě kapitoly. První z nich charakterizuje vybrané nástroje

protikorupční politiky užívané v České republice a sousedním Slovensku. Druhá kapitola praktické části srovnává dosavadní protikorupční přístupy vlád České republiky a Slovenska a ostatních orgánů veřejné správy, včetně jejich finančního zabezpečení. V rámci hodnocení je vymezeno postavení České republiky a Slovenska a doporučení pro boj s korupcí. Rekapitulaci zjištěných poznatků a výsledků představuje závěrečná kapitola.

Informace a podklady pro zpracování diplomové práce byly čerpány z odborné literatury zabývající se problematikou korupce, publikací a analýz mezinárodních a národních organizací a institucí působících v boji proti korupci v České republice a na Slovensku, právních předpisů, strategických protikorupčních dokumentů a internetových zdrojů.

2 Problematika korupce ve veřejné správě

Korupce¹ je fenomén, který zde vždy byl, je a pravděpodobně i bude, jelikož vychází z člověku vlastní touhy po úspěchu, výhodách a moci. Je problémem morálním, kulturním, právním, sociálním, politickým a ekonomickým, nelze ji tedy řešit jinak než na více úrovních.² Transparency International (TI), mezinárodní organizace zabývající se problematikou korupce, ji ve své nejširší definici charakterizuje jako „*zneužití pravomocí k získání osobního prospěchu*“.³

Přestože korupční vztahy mohou vznikat i v soukromém sektoru, častěji jsou vnímány uvnitř, nebo ve vztahu k sektoru veřejnému. Důvody vyplývají z následujících skutečností:

- veřejná správa je nadána mocí rozhodovat (vydání povolení, poskytnutí dotace, zadání veřejné zakázky apod.) a
- každé zneužití svěřených pravomocí v konečném důsledku dopadá na celou společnost (vyšší daně, předražená zakázka atd.).

Transparency International – Česká republika (TIC) charakterizuje korupci ve veřejné správě jako „*jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky či státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny*“,⁴ přičemž se tyto osoby od stanovených pravidel odchylují dobrovolně a záměrně, aby dosáhly pro sebe či jiné osoby finančních výhod (úplatek) či jiných neoprávněných výhod ve formě zvýhodňování vlastních příbuzných (nepotismus),⁵ spřízněných skupin (klientelismus)⁶ nebo situace, kdy personalista obsazuje důležitá pracovní místa za úplatu (prodej pozic).

Analogické vymezení užívá i většina mezinárodních organizací (mj. OSN, MMF, OECD), podle kterých lze korupci ve veřejné správě vymezit jako jednání spočívající v přímém či nepřímém vyžádání, nabídnutí, předání, přijetí nebo slib úplatku či jakékoli jiné

¹ z lat. *rumpere* (prasknout, přetřhnout, zlomit). Následkem zlomu morálky dochází k změně názorů, postojů a zásad jedince, čemuž odpovídá lat. *corruptus* (též *corruptio*), tj. mravně zkažený, zvrácený, podplacený.

² VOLEJNÍKOVÁ, 2007.

³ <http://www.transparency.org>, [2.10.2011].

⁴ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. 2008, s. 18.

⁵ z it. *nepos* (synovec, vnuk), cílem je obsazení vlivných pozic a vytvoření sítě vzájemných vazeb a kontaktů.

⁶ z lat. *cliens* (poslušný), vztahy mezi závislými klienty a jejich patronem jsou dobrovolné a velmi osobní.

nepřípustné a neoprávněné výhody pro představitele veřejné správy nebo jinou osobu, aby jednal nebo se zdržel určitého jednání při výkonu svěřených povinností.⁷

Existují však i jevy tzv. „na hraně“, které ačkoli korupcí samy o sobě nejsou, vytváří pro její vznik vhodné podmínky.⁸ Jedná se o **střet zájmů**, k němuž dochází v případě, kdy se výkon zaměstnání či funkce může dostat nebo přímo dostává do rozporu se soukromými zájmy dané osoby a důvěra v nestrannost veřejného funkcionáře je tak ohrožena. Druhým případem je **(nekontrolovaný) lobbying**, tedy prosazování zájmů určité skupiny v rámci politického procesu, kdy existuje riziko, že se v korupci může rozvinout a to především tehdy, když není dostatečně transparentní.⁹

2.1 Typologie korupce ve veřejné správě

Korupční jednání lze klasifikovat dle nepřeborného množství kritérií, jejichž výběr je uveden v příloze č. 1. V souvislosti s výkonem veřejné správy je nejběžněji užíváno členění podle následujících hledisek:

- intenzity páčání, rozsahu a závažnosti korupce (přístup TI),
- ovlivňování veřejných rozhodnutí (přístup Světové banky),
- vymezení jednotlivých oblastí výskytu korupce ve veřejné správě.

2.1.1 Hledisko intenzity páčání, rozsahu a závažnosti korupce

Transparency International rozlišuje korupci ve veřejné správě podle celkové závažnosti, jakou představuje pro společnost na malou administrativní korupci (*byrokratická, drobná, slabá, bagatelní*) a velkou korupci (*politická, závažná, silná*).

a) Malá administrativní korupce

Méně závažnou formu korupčního jednání ve veřejné správě představuje malá administrativní korupce, jejíž intenzitu páčání a rozsah ovlivňuje především kvalita

⁷ Článek 2, Úmluva OSN boje proti korupci.

⁸ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

⁹ Česká republika i Slovensko upravily střet zájmů formou zákona. Pravidla lobbyingu takto upravena v obou zemích nejsou, což je dlouhodobě předmětem kritiky mezinárodních organizací.

veřejného dohledu a kontrolních mechanismů. Jedná se o náhodnou, příležitostnou korupci vznikající v souvislosti s méně významným rozhodováním veřejné správy, která je poměrně snadno předvídatelná a zjiřitelná.¹⁰

Malá korupce se nejčastěji projevuje podplácením úředníků veřejné správy z jejich vlastní či cizí iniciativy. Příležitosti k jejímu vzniku vytváří také nadbytečný počet a nepřehlednost pravidel, procedur a poplatků, špatná organizace práce s nejasnými vztahy podřízenosti a nadřízenosti, přílišné lpění na postupech či jejich přizpůsobování, čímž vzniká prostor k zneužívání informací a zneužívání pravomocí, jimiž je veřejná správa nadána v rámci dozorové a kontrolní činnosti.¹¹

b) Velká korupce

Velká korupce je spojena se zneužíváním veřejných zdrojů, k němuž dochází na nejvyšších místech státní správy při rozhodování o významných projektech, zákonech a regulacích. Pro společnost představuje mnohem větší nebezpečí než předešlý typ korupce, jelikož je organizovaná a systematická, špatně odhalitelná, produkuje svým aktérům vysoké zisky a má dopad na široký okruh lidí.

Jedním z projevů zneužívání veřejných zdrojů je jejich zpronevěra prostřednictvím skrytých rozpočtových položek a platových bonusů, což zvyšuje administrativní náklady vynakládané na služby poskytované státem. Odměňování za nestandardní pracovní úkony vytváří síť vzájemných služeb a protislužeb uvnitř samotné organizace veřejné správy, což vede k ne hospodárnému nakládání s veřejnými prostředky. Patří sem také zneužívání privatizace v podmínkách postkomunistických zemí a zneužívání úřední moci při udělování veřejných zakázek. Neméně závažná a velmi těžce odhalitelná je korupce motivovaná získáním vlivu a spřízněnosti (nepotismus, klientelismus, prodej pozic), jelikož výhody plynou až s časovým odstupem a převážně v jiné než finanční podobě (např. exkluzivní přístup k informacím, rychlejší kariérní postup apod.).¹²

¹⁰ DAVID, NETT, 2007.

¹¹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

¹² Tamtéž.

2.1.2 Hledisko ovlivňování veřejných rozhodnutí

Světová banka upřednostňuje hledisko členění dle způsobu ovlivňování předpisů (tj. zákonů, pravidel, nařízení a regulací) soukromými prostředky, podle kterého nabývá podob:

- **administrativní korupce**, kdy je na základě poskytnutí úplatku veřejnému činiteli změněna realizace stanovených předpisů,
- **vlivové korupce**, umožňující uzpůsobit tvorbu předpisů bez užití úplatku (např. vlastnická vazba na stát, kontakty s veřejnými činiteli, velikost firmy),
- **ovládnutí státu**, je-li tvorba předpisů ovlivněna úplatkem veřejnému činiteli.¹³

2.1.3 Hledisko oblasti výskytu korupce

Dle hlediska výskytu lze rozlišit jak **korupci ve veřejné správě**, tak další oblasti výskytu s ní spjaté:

- **korupce ve vnitřním úředním styku** zaměstnanců veřejné správy, která je motivována ziskem lepší pracovní pozice,
- **korupce politická**, jež může vést k vytváření nevhodných vztahů s představiteli veřejné správy a soukromého sektoru (např. střet zájmu, veřejné zakázky),
- **korupce ostatních oblastí veřejného sektoru.**

Tab. 2. 1 představuje výsledky evropského průzkumu, zaměřeného na vnímání korupce ve vybraných oblastech veřejného života v členských zemích Evropské unie. Z uvedeného vyplývá, že nadpoloviční většina respondentů v České republice, na Slovensku i v průměru Evropské unie uvedla jako nejvíce zkorumpovanou oblast politiky, konkrétně její představitele na národní úrovni. Pociťovaná korupce je také oblast veřejné správy, především úředníci v jejichž kompetenci je rozhodování o přidělení veřejných zakázek a úředníci, jež mají pravomoc vydávat stavební povolení. Oblast s nejméně vnímanou korupcí je školství, kdy je pociťována přibližně pětinou respondentů. Obdobných výsledků bylo dosaženo i v rámci Globálního barometru korupce,¹⁴ v němž byly za nejvíce zkorumpované instituce označeny politické strany, parlament a veřejná správa.

¹³ VOLEJNÍKOVÁ, 2007.

¹⁴ <http://www.transparency.cz/gbk-2010/>, [9. 12. 2011].

Tab. 2. 1: Vnímání korupce ve vybraných oblastech v České republice, na Slovensku a Evropské unii (v %)

Oblast	Zaměstnanci	Česká republika	Slovenská republika	Evropská unie
Policie	Zaměstnanci policie	59	49	34
	Zaměstnanci celní správy	31	32	31
Politika	Politici na národní úrovni	70	61	57
	Politici na regionální úrovni	55	40	48
	Politici na místní, obecní úrovni	51	36	46
Soudnictví	Pracovníci justice, soudnictví	60	60	32
Školství	Zaměstnanci ve veřejném vzdělávání	21	22	17
Veřejná správa	Úředníci přidělující veřejné zakázky	66	50	47
	Úředníci vydávající stavební povolení	66	30	47
	Úředníci vydávající povolení k podnikání	47	22	46
	Inspektoři, kontroloři (zdravotnictví, stavebnictví, kvalita potravin, hygiena, přidělování licencí)	46	41	35
Zdravotnictví	Zaměstnanci ve veřejném zdravotnictví	33	53	30

Zdroj: Eurobarometr, <http://ec.europa.eu>, [15. 2. 2012], vlastní zpracování.

Korupce je spojena se zneužíváním pravomocí a postavení veřejných činitelů v mnoha oblastech činnosti veřejné správy, přehled je uvádí příloha č. 2. Vzniká především jako důsledek nekvalitní personální politiky, selhání kontrolních mechanismů a nedostatečné transparentnosti ve státní správě a územních samosprávách.

1) Oblast státní správy

Ke korupci ve státní správě může docházet při nakládání s veřejným majetkem (např. prodej, pronájem za znevýhodněných podmínek) a v souvislosti s jejím přímým výkonem, např. zneužíváním a prodejem informací (porušení institutu mlčenlivosti), ovlivňováním včasnosti a věcné správnosti vydávaných veřejných listin, rozhodováním na základě nesprávných nebo neúplných podkladů, neodůvodněným upouštěním či zmírňováním sankcí, porušením či přizpůsobováním pravidel pro veřejné zakázky, podporou politických stran a hnutí v očekávané nebo reálné výhodě, zajišťováním bezpečnosti a beztrestnosti nezákonných operací některými správními institucemi (např. finanční úřad).¹⁵

¹⁵ CHMELÍK, TOMICA, 2011.

2) Oblast samosprávy

V samosprávách platí přímá úměra mezi velikostí spravovaného území a potencionálním korupčním prostředím, jelikož velké územní celky jsou více anonymní, s omezenou veřejnou kontrolou. Zároveň však dochází v samosprávách obcí k vyššímu riziku upřednostňování známých a příbuzných než v případě velkých celků. Nejčastěji dochází ke korupci volených představitelů územních samospráv prostřednictvím zneužívání a prodeje informací, netransparentního nakládání s majetkem (pozemky, bytové a nebytové prostory), zneužívání obecních periodik (dezinformování a manipulaci občanů, upřednostňování některých politických stran), neoprávněného poskytování věcných a peněžitých darů fyzickým a právnickým osobám, neoprávněného a netransparentního poskytování dotací a grantů, schvalování programů rozvoje obce a rozvoje územního obvodu kraje na základě jiných než veřejných zájmů, zadávání veřejných zakázek apod.¹⁶

2.2 Příčiny a dopady korupce

Korupce v ČR a SR „je zřejmě historickým dědictvím habsburské monarchie a jejích byrokratických tradic [...], dědictvím komunismu, který využíval korupci jako prostředek upevnění moci, budoval hospodářský systém, jehož samotné přežití záviselo na korupci.“¹⁷ Přesto je řada zemí s obdobným historickým vývojem (např. Estonsko, Slovinsko) běžně hodnocena jako méně korupční. V zásadě představuje korupce dvojí selhání¹⁸

- **selhání lidí**, kdy rozsah korupce ovlivňují vlastnosti jejích aktérů,
- **selhání institucí** odvíjející se od formálních i neformálních pravidel společnosti a vztahu mezi prospěchem z korupčního jednání, rizikem odhalení a výší trestu.

Prokorupční faktory (*kriminogenní*),¹⁹ přímo napomáhající existenci, intenzitě a rozsahu korupce jsou mj.

- **výše úplatku**, označována za jeden z nejvlivnějších faktorů,

¹⁶ CHMELÍK, 2003.

¹⁷ OPEN SOCIETY INSTITUTE, 2002, s. 37-39.

¹⁸ CHMELÍK, TOMICA, 2011.

¹⁹ Tamtéž.

- **nedostatečné fungování a kvalita veřejné správy** projevující se např. nadměrnou byrokratizací, nepřehledným rozložením pravomocí a úkonů, netransparentním systémem pracovního postupu a odměňování,
- **neexistence formálních a neformálních pravidel** upravujících postih korupčního jednání (právní normy, strategické dokumenty, kodexy chování),
- **selhávající systém kontroly a sankcí** přímo ovlivňuje rozsah korupce, protože nízká pravděpodobnost odhalení či nedostatečná výše trestu snižují očekávané náklady korupčního jednání,
- **korupční tradice v zemi a korupční vzory**, kdy veřejnost vnímá korupci v zemi, příp. určitých povoláních, za běžnou součást veřejného života
- **vliv médií**, neboť nefungující a neseriózní média selhávají jako prostředek veřejné kontroly a ovlivňují veřejné mínění,
- **hodnotový žebříček obyvatel a chudoba**, kdy orientace obyvatel na bohatství a majetek, příp. nedostatečné platové ohodnocení vytváří prostor k rozrůstání korupce.

2.2.1 Kritéria pro ekonomické hodnocení korupce

Ve státech se silnou, kvalifikovanou, kvalitní, stabilní a přitom málo početnou byrokracií, která má vysokou prestiž, společenské postavení a autoritu, dobré organizační a finanční zajištění svých pracovníků, se korupci daří daleko méně (např. Skandinávské země). Pakliže úředníci nejsou odměňováni dle kvality své práce, jejich finanční ohodnocení je nízké a organizace práce špatná, jsou častěji nakloněni tomu, aby využili příznivých okolností a preferovali svůj osobní zájem před zájmem obecným.

Tab. 2.2 představuje, jak se odráží situace v zemi v závislosti na typu korupce rozlišené dle přístupu Transparency International. Z uvedeného vyplývá, že státy politicky a ekonomicky stabilní, které se svým jednáním snaží korupci eliminovat, ať už podporou nezávislosti médií, šířením protikorupční osvěty mezi obyvatelstvem a transparentním systémem odměňování svých zaměstnanců, se potýkají spíše s korupcí méně závažnou. Oproti tomu v zemích s opačným přístupem, ekonomicky méně stabilních, ochromuje korupce celý systém.

Tab. 2. 2: Vliv ekonomické a politické situace v zemi na úroveň korupce

	Malá administrativní korupce	Velká korupce
Typ státu	Stát bohatý, dobře situovaní úředníci veřejné správy.	Chudý, nefungující státní a kontrolní mechanismy, špatné finanční ohodnocení je substituováno úplatky. Majetek je vnímán jako důležitý znak moci a dáván na odiv.
Stabilita země	Ekonomicky a politicky stabilní - bez sociálních a politických třesů, vysoká zaměstnanost, funkční důchodový systém.	Nestabilní země – neustálé reformy, změny a časté střídání vlád zapříčiňují celkovou sociální a politickou nejistotu.
Systém státní služby	Kariérní postup je na základě schopností, vzdělání. Úředníci nejsou vázáni na úřad.	Pozice obsazeny na základě známostí a spřízněnosti, bez ohledu na kvalitu. Úředníci jsou na svém postu existenčně závislí – snaha vytěžit z něj maximum.
Role médií	Silná, nezávislá.	Neobjektivní, závislé na mocenské struktuře.
Vnímání a postih korupce	Společnost vysoce morální, snaha o protikorupční prostředí. Funkční právní a normativní systém dokáže účinně eliminovat ojedinělé korupční aféry.	Korupční jednání považováno za normální. Nefungující právní systém, nízká míra odhalení a postihů.

Zdroj: CHMELÍK, TOMICA. 2011, s. 42, vlastní zpracování.

Tab. 2.3 uvádí neekonomické a relativně nezávažné dopady malé korupce, oproti závažnějším ekonomickým dopadům, jež vyvolává korupce velká.

Tab. 2. 3: Dopady korupčního jednání ve veřejné správě dle přístupu Transparency International

Typ korupce	Forma	Dopad
Malá administrativní korupce	Podplácení úředníků	Oslabení důvěry veřejnosti ve veřejné instituce a právní stát, přistoupení na „pravidla hry“ a rozrůstání korupčního prostředí.
	Nepřehlednost regulací, nejasná pravidla a špatná organizace	Preference „rychlejší cesty“ k získání rozhodnutí i když na něj vzniká zákonný nárok, nadměrné transakční náklady podnikání, snížení zahraničních investic.
	Zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové a kontrolní činnosti veřejné správy	Narušení důvěry občanů v právní stát a jeho demokratické principy, zvýšené podnikatelské riziko kvůli nepředvídatelnosti podnikání, narušení hospodářské soutěže, snížení přílivu zahraničních investic.
Velká korupce	Zpronevěra veřejných zdrojů a jejich nehospodárné využívání	Zvýšené administrativní náklady na služby poskytované státem, neúčelné, neefektivní a nehospodárné nakládání s veřejnými prostředky.
	Soukromý prospěch z privatizace	Nehospodárné nakládání s majetkem státu.
	Zneužívání úřední moci při udělování zakázek	Neúčelné, neefektivní a nehospodárné nakládání s veřejnými prostředky.
	Klientelismus, Nepotismus, Prodej pozic	Ohrožení důvěry občanů v demokracii.

Zdroj: TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. 2008, s. 20-25, vlastní zpracování.

Veškeré korupční aktivity vznikají v důsledku korupční směny. Jedná se o utajenou netržní transakci, odporující dobrým mravům i principu nestrannosti,²⁰ která probíhá mezi subjektem korumpujícím, nabízejícím nezaslouženou odměnu a subjektem korumpovaným, ochotným tuto odměnu přijmout. Oba aktéři z transakce získávají neoprávněný užitek a nesou její přímé náklady časové nebo finanční, pohybující se v řádech tisíců (např. přednostní zápis do obchodního rejstříku nebo katastru nemovitostí, vyřízení žádosti o umístění v léčebně, získání řidičského průkazu) i statisíců (např. přidělení obecního bytu, povolení k stavbě domu, získání státní zakázky, vysokoškolský diplom či ovlivnění svědecké výpovědi nebo zastavení trestního stíhání).²¹ Vznikají však i nepřímé náklady (dodatečné daně, nižší životní úroveň, předražené nebo nekvalitní veřejné zakázky atd.), které v konečném důsledku dopadají na třetí stranu, veřejnost či její část, která je pasivní a vždy poškozená.²²

2.2.2 Neekonomické dopady korupce

Neekonomické dopady korupce lze dále rozlišit na politické a společenské. V krátkém období spočívají politické důsledky především v podlomení důvěry obyvatelstva v politiky, veřejné instituce a vládu. Veškeré snahy politiků o protikorupční opatření jsou limitovány i jejich volebním obdobím, nežádka tak dochází k tvorbě nevhodných antikorupčních a hospodářských politik, zaměřujících se pouze na krátkodobé cíle a rychlý efekt či prospěch pouze pro určité skupiny a neochota přijímat nepopulární opatření, jež jsou nezbytná pro další rozvoj. V dlouhodobém horizontu korupce zapříčiňuje ztrátu víry občanů v právní stát, v základní demokratické principy, celý politický systém a jeho legitimitu. Obyvatelstvo se cítí bezmocně, nevěří ve fungování státu a v účinnost boje proti korupci, jelikož procesy (především rozhodovací a legislativní) jsou neprůhledné a přístup k informacím omezený. Ztrácí tak zájem o veškeré politické dění a své účasti na něm (volební účast, občanská kontrola), což vede ke znovuzvolení zkorumpovaných veřejných činitelů a rozšiřování jejich vlivu a aktivit.²³ Země ztrácí důvěryhodnost také ve světě.

Společenské důsledky se odrážejí ve dvou rovinách. První představují vztahy uvnitř veřejných institucí, kdy dochází k rozšiřování korupčního vlivu v administrativním aparátu (především u malé korupce), preferováním nekompetentních úředníků, známostí a vytváření

²⁰ PETROVSKÝ, 2007.

²¹ Tamtéž.

²² VOLEJNÍKOVÁ, 2007.

²³ FRIC, 1999.

vlastních elit (typické pro velkou korupci). Mění se však i samotné chování občanů, kteří na situaci reagují a nezářídka přistoupí na „pravidla hry“ a sami se začnou chovat korupčně. Korupce také prohlubuje nerovnost a sociální dopady, má vliv na demografický vývoj, vzdělanost i lidský kapitál atd.²⁴

2.2.3 Ekonomické dopady korupce

Ekonomické dopady se od politických odlišují tím, že jsou dobře kvantifikovatelné i v krátkém časovém horizontu např. EU odhaduje celkové hospodářské náklady vzniklé v důsledku korupce na cca 120 miliard EUR ročně²⁵ a přímé ztráty státního rozpočtu ČR v roce 2010 jsou odhadovány na cca 40 miliard Kč oproti ideální situaci, kdyby korupce v zemi neexistovala vůbec.²⁶ V moderních smíšených ekonomikách je korupce jedním z klíčových faktorů, který je významným důvodem selhání trhu, a/nebo v jeho důsledku vzniká. Na základě toho lze rozlišit ekonomické důsledky korupce, které se odráží v hospodaření s veřejnými prostředky i na celkové stabilitě a výkonu národní ekonomiky.²⁷

Pokud jsou při rozhodování nadřazeny zájmy soukromé zájmu veřejnému, dochází k neefektivnímu hospodaření s majetkem státu a veřejnými prostředky, což je patrné např. při zadávání veřejných zakázek, kdy osoby rozhodující o alokaci finančních zdrojů, mají větší možnost získávat z investičních projektů nelegální příjmy. Předpokládaná výše předražených a zbytečných veřejných zakázek je více než deset procent (v roce 2010 byly v ČR zadány zakázky ve výši 640 mld. Kč,²⁸ na Slovensku cca 5 mld. EUR.²⁹). V důsledku tohoto plýtvání veřejnými prostředky dochází k růstu nákladů projektu (případně snížení kvality), současně roste úroveň korupce v zemi, což má dopad na další veřejné výdaje. *„Je prokázána negativní závislost mezi úrovní korupce a výdaji na vzdělání, zdravotnictví a kvalitu infrastruktury, naopak pozitivní na armádní a vojenské výdaje. [...] Korupce ale neovlivňuje pouze výdajovou, ale i příjmovou stránku. Vede k poklesu vládních a daňových příjmů absolutně i relativně k HDP.“*³⁰

²⁴ VYMĚTAL, 2005.

²⁵ <http://ec.europa.eu>, [15. 2. 2012].

²⁶ NOVOTNÝ, LICHARD, PALGUTA, 2011, s. 41.

²⁷ VOLEJNÍKOVÁ, 2007.

²⁸ KOHOUT, 2011, s. 6.

²⁹ <http://www.transparency.sk>, [9. 3. 2012].

³⁰ VYMĚTAL, 2005, s. 5.

Stabilita a výkon národní ekonomiky jsou existencí korupce také závažně ochromeny. TI uvádí, že „zvýšení CPI na škále 0–10 o jeden hodnotící bod přináší vyšší produktivitu, růst přílivu kapitálu o 0,8 % HDP a zvýšení průměrného příjmu téměř o 4 %.“³¹ Rozhodování na základě korupčních praktik omezuje konkurenci v zemi a zhoršuje podnikatelské prostředí, vytváří bariéry vstupu do určitých odvětví, zvyšuje transakční náklady, zvyšuje podnikatelské riziko. Tím dochází k narušení hospodářské soutěže a investice klesají, což se odráží na výkonnosti ekonomiky i kvalitě života obyvatelstva.³² Tab. 2. 4 hodnotí s využitím metody korelační analýzy³³ vztah korupce (CPI)³⁴ k vybraným ukazatelům, jimiž jsou hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly (HDP/ob.) ve vztahu k Evropské unii (EU 27 = 100 %), příliv přímých zahraničních investic do dané země (v mil. EUR) a průměrná míra nezaměstnanosti (v %) v meziročním srovnání.

Tab. 2. 4 : Vztah korupce a vybraných ekonomických ukazatelů v České republice a Slovenské republice

Rok	Česká republika				Slovenská republika			
	CPI	HDP/os. v PPS (% EU)	Příliv přímých zahraničních investic (mil. EUR)	míra nezam. (%)	CPI	HDP/os. v PPS (% EU)	Příliv přímých zahraničních investic (mil. EUR)	míra nezam. (%)
2000	4,3	71	5404	8,7	3,5	50	2089	18,6
2001	3,9	73	6296	8,1	3,7	52	1768	19,2
2002	3,7	73	9012	7,3	3,7	54	4397	18,5
2003	3,9	77	1863	7,8	3,7	55	1914	17,4
2004	4,2	78	4007	8,3	4	57	2441	18,1
2005	4,3	79	9374	7,9	4,3	60	1952	16,2
2006	4,8	80	4355	7,2	4,7	63	3741	13,3
2007	5,2	83	7634	5,3	4,9	68	2618	11
2008	5,2	81	4415	4,4	5	73	3200	9,6
2009	4,9	82	2110	6,7	4,5	73	-4	12,1
2010	4,6	80	4637	7,3	4,3	74	-107	14,4
korelační koeficient		0,802	-0,193	-0,935		0,840	0,033	-0,951

Zdroj: Transparency International 2000–2010, www.transparency.org, [1. 1. 2012]; Eurostat, epp.eurostat.ec.europa.eu, [29. 3. 2012]; Česká národní banka, www.cnb.cz, [29. 1. 2012]; Národní banka Slovenska, www.nbs.sk, [29. 1. 2012]; Český statistický úřad, www.czso.cz, [1. 2. 2012], vlastní zpracování.

³¹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2009, s. 396.

³² VOLEJNÍKOVÁ, 2007.

³³ K výpočtu korelačního koeficientu uvedených veličin byla použita funkce CORREL v programu Microsoft Excel. Korelační koeficient nabývá hodnot v intervalu <-1;1>, kdy -1 představuje úplnou nepřímou závislost, 0 znamená, že žádná souvislost mezi danými veličinami není a 1 představuje úplnou přímou závislost.

³⁴ Hodnocení CPI seřazuje země dle stupně vnímání korupce ve veřejném sektoru v intervalu <0;10>, kdy 0 představuje nejhorší hodnocení, tedy zemi naprosto zkorumpovanou.

Vazbu mezi vývojem HDP na hlavu a korupcí dokládá řada studií, které „*odhadují celkový efekt korupce na ekonomický rozvoj jako snížení růstu HDP o 0,5 procentuálního bodu za každý snížený bod CPI. To znamená, že při CPI na úrovni Německa (7,9) by Česká republika mohla mít podle této analýzy růst vyšší o 1,6 procentuálního bodu ročně a při CPI na úrovni Dánska (CPI = 9,2) až o 2,3 procentuálního bodu ročně.*“³⁵ Patrnou závislost veličin potvrzuje i výpočet korelačního koeficientu 0,80 (ČR) a 0,84 (SR), což představuje v obou případech vysoký stupeň přímé lineární závislosti, kdy při zvýšení hodnoty CPI stoupá HDP. Na změny korupce a HDP však působí řada dalších faktorů, proto může výjimečně docházet i k výkyvům.

Korupce mnohdy překračuje hranice jednotlivých států, které pak nesou její důsledky. Růst mezinárodního obchodu zvyšuje konkurenci tržních sil, ale vytváří také korupční příležitosti, jelikož „*tlak konkurence může zvýšit sklon ke korupci a jinému nelegálnímu chování u těch subjektů, které jinak nejsou schopné v tržním prostředí obstát. Růst korupčního prostředí v zemi pak může vést ke značným odlivům kapitálu ze země, finanční nerovnováze, devalvací měny a celkové makroekonomické nestabilitě.*“³⁶ Některé studie dokazují, že pokud země zvýší hodnotu svého indexu CPI o 1 bod, zvýší se příliv přímých zahraničních investic o 15 %.³⁷ Investoři preferují země s nižší mírou korupce, jelikož mají lepší právní i podnikatelské prostředí a zaručují větší bezpečnost investice (korupce snižuje míru výnosů a zvyšuje míru rizika). „*Výjimku z tohoto pravidla tvoří zejména Česká republika, Čína a Jižní Korea. Do těchto zemí proudí neúměrné množství přímých zahraničních investic navzdory relativně vysoké míře korupce.*“³⁸

To potvrzují i výsledky korelačního koeficientu v Tab. 2.4, kde Česká republika i Slovensko dosáhly téměř nulové závislosti prvků a příliv zahraničních investic je tedy ovlivňován jinými faktory (např. velikosti pracovního trhu, investičními pobídkami, cenu práce a kvalifikace pracovní síly) než mírou korupce v zemi. Velmi vysoký stupeň negativní závislosti mezi mírou korupce a nezaměstnanosti v obou zemích dokládá i Tab. 2.4, kdy zvýšení CPI přináší snížení nezaměstnanosti.

³⁵ NOVOTNÝ, LICHARD, PALGUTA, 2011, s. 41.

³⁶ VOLEJNÍKOVÁ, 2007, s. 216.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ PACHMAN, Aleš. 2007.

3 Nástroje protikorupční politiky ČR a SR

Česká republika a Slovensko tvořily po dlouhou dobu jednotný stát a doposud mají velmi podobný systém veřejné správy, znázorněný v příloze č. 3. Jedná se o unitární, decentralizované státy se standardním rozdělením veřejné správy na státní správu a samosprávu. Obě země vycházejí z podobných formálních i neformálních institucí, tím pádem měly od počátku své samostatné existence obdobné korupční příležitosti i možnosti nastavovat protikorupční opatření k jejich redukci.

Obecně lze tvrdit, že se korupci nedaří tam, kde je otevřená demokratická kultura, otevřená soutěž, transparentní a předvídatelná pravidla, rozvinuté kontrolní mechanismy a bezproblémový přístup k informacím.³⁹ Boj proti korupci je dlouhodobým procesem vyžadujícím spolupráci všech složek veřejné správy, a to v oblasti prevence, zprůhlednění procesů i postihu.⁴⁰

Na základě toho jsou vytvořeny nástroje uplatňované ve veřejné správě České republiky a na Slovensku, jejichž přehled uvádí příloha č. 4, kdy lze rozlišit:

- nástroje preventivního charakteru, pomáhající předcházet výskytu korupce,
- nástroje legislativního charakteru, zabezpečující nezbytné právní prostředí pro boj s korupcí a
- institucionální zajištění boje proti korupci na národní i nadnárodní úrovni.

3.1 Nástroje preventivní

Prevence a transparentnost, dva základní pilíře boje proti korupci, zamezují rozrůstání korupčního prostředí a pomáhají předcházet novým korupčním příležitostem. Nástroji preventivního charakteru jsou transparentnost na všech úrovních rozhodování, otevřený a rovnocenný přístup veřejnosti k informacím, odbourávání nadbytečné regulace, protikorupční nástroje osobního (služebního) charakteru, protikorupční linky a právní poradna.

³⁹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

⁴⁰ <http://www.mvcr.cz>, [6. 12. 2011].

3.1.1 Nástroje transparentnosti v České republice a Slovenské republice

Transparentnost (*průhlednost, čitelnost*) procesů umožňuje kontrolu kontrolními orgány, volenými zástupci, sdělovacími prostředky a veřejností. Za základní předpoklad boje proti korupci, ji označil doposud každý strategický dokument boje proti korupci v ČR i SR. Její důležitost tkví především v rovině rozhodovacích a legislativních procesů.

a) Přístup k informacím v České republice a na Slovensku

Transparentní veřejná správa je založena na otevřeném a rovném přístupu k informacím, neboť jsou pro veřejnost zpětnou vazbu o jejím skutečném stavu a činnosti. Právo na informace je řešeno obdobnou právní úpravou. Výchozími předpisy jsou pro Českou republiku Ústava ČR,⁴¹ Listina základních práv a svobod⁴² a zákon o svobodném přístupu k informacím,⁴³ resp. Ústava SR⁴⁴ a zákon o svobodném přístupu k informacím⁴⁵ pro Slovensko, přičemž za veřejné se považují všechny informace s výjimkou těch, o nichž to stanoví zákon (např. ochrana osobních údajů, ochrana utajovaných skutečností). Informace lze rozlišit na informace aktivně poskytované povinnými subjekty a informace poskytnuté na základě konkrétní žádosti.

V roce 2011 byly Česká republika a Slovensko poprvé zahrnuty do **RTI indexu**,⁴⁶ který umožňuje měření účinnosti a kvality právních rámců přístupu k informacím. Hodnocení ukazuje silné a slabé stránky legislativy, z celkového počtu 89 zemí se ČR umístila na 63. místě, SR pak na 52. místě, což je v obou případech hodnocení podprůměrné.

Obě země se v roce 2011 také připojily k nově vzniklému mezinárodnímu projektu **Partnerství pro otevřené vládnutí** (OGP), kde se zavázaly podporovat otevřenost, transparentnost a boj s korupcí - otevírat veřejnou správu občanům, aktivně zveřejňovat oficiální informace, zlepšovat způsoby, jak vláda a veřejný sektor komunikuje s lidmi pomocí internetu a technologií. Prioritní oblasti jsou určovány občany v rámci Akčního plánu.

⁴¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších změn.

⁴² Článek 17, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.

⁴³ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ Článek 26, Zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, ve znění pozdějších změn.

⁴⁵ Zákon č. 211/2000 Zz., o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií), ve znění pozdějších změn.

⁴⁶ <http://www.law-democracy.org/>, [28. 9. 2011].

Česká republika zvolila za hlavní přijetí zákona o úřednicích veřejné správy, zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím a zpřístupnění dat a informací (např. centrální registr dotací, obchodní a insolvenční rejstřík, online přístup k údajům o financování politických stran). Slovensko si za své priority zvolilo otevřené informace (vytvoření portálu otevřených dat data.gov.sk), vládu otevřenou dialogu a transparentní vládu (např. pravidelné hodnocení otevřenosti orgánů vlády, ochrana oznamovatelů korupce).

*„Obecně přináší užití internetu ve správním řízení více průhlednosti a takto méně korupčních příležitostí tím, že zbavuje veřejné činitele monopolu nad relevantními informacemi.“*⁴⁷ Elektronizace se snaží o přiblížení občanovi, kdy mu umožňuje jednoduchý, rychlý a kvalitní přístup k informacím, což zároveň nutí veřejnou správu k větší odpovědnosti. Tento způsob tak může výrazně podpořit protikorupční úsilí ve všech oblastech.

Tab. 3.1 zobrazuje srovnání elektronizace veřejné správy v České republice a na Slovensku. Gestorem je v ČR Ministerstvo vnitra, v SR Ministerstvo financí. Obě země přijaly obdobné právní normy. ČR využívá od roku 2009 datové schránky, tedy elektronické úložiště, na které se doručují dokumenty orgánů veřejné správy a stejně tak i vůči nim. SR plánuje zavedení elektronických schránek v roce 2013. Jako kontaktní místa veřejné správy využívá ČR od roku 2008 Czech POINT, který zajišťuje snadný kontakt občanů s veřejnou správou, v sousedním Slovensku jsou zaváděna Integrovaná obslužná místa, pro podnikatele funguje od roku 2007 Jednotné kontaktní místo, soustřeďující informace pro podnikání. Od roku 2012 funguje první elektronické jednotné kontaktní místo, umožňující elektronickou formou zažádat o vznik oprávnění k podnikání. Česká republika má vytvořenou komunikační infrastrukturu veřejné správy umožňující bezpečný přenos informací, na Slovensku je tvorba společné komunikační infrastruktury ve fázi realizace.

Veřejná správa využívá řadu elektronických nástrojů, velmi efektivní se mj. ukázalo tímto způsobem zadávat veřejné zakázky prostřednictvím elektronických tržišť a aukcí, kdy se např. ve zdravotnictví ČR díky těmto způsobům zadávání zakázek na pořízení materiálů a přístrojů uspoří 5–20 procent.⁴⁸ Úřad vlády SR spustil v roce 2011 projekt

⁴⁷ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008, s. 74.

⁴⁸ <http://icv.vlada.cz/>, [17. 2. 2012].

Centrálního registru smluv, jako významný nástroj posilování transparentnosti veřejné správy.⁴⁹

Tab. 3. 1 : Elektronizace veřejné správy v České republice a na Slovensku

	Česká republika	Slovenská republika
Gestor	Ministerstvo vnitra ČR	Ministerstvo financí SR
Právní úprava	Zákon o ISVS ⁵⁰ Zákon o eGovernmentu ⁵¹ Zákon o základních registrech ⁵²	Zákon o ISVS ⁵³ Zákon o elektronizaci administrativních procesů ⁵⁴
Informační a komunikační nástroje veřejné správy	Datové schránky	e-schránky ⁵⁵
	Portál veřejné správy, ePUSA	Ústřední portál veřejné správy
eGovernment	zaměstnanci VS (G2E – Government to Employee) VS - VS (G2G – Government to Government) VS - občan (G2C - Government to Citizen) VS - podnikatel (G2B - Government to Business) VS - administrativa (G2A - Government to Administration)	
Kontaktní místa	Czech POINT	Integrované obslužné místo (IOS)
		Jednotné kontaktní místo (JKM)
Zdroj informací (základní registry VS)	registr obyvatel (ROB) registr práv a povinností (RPP) registr osob (ROS) registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN)	registr obyvatel registr právnických osob (obchodní a živnostenský registr) registr prostorových informací registr adres
		speciální registry - univerzální základní registr, registr rozhodnutí
Přenos	Komunikační infrastruktura veřejné správy (KIVS)	Buduje se společná infrastruktura eGovernmentu ⁵⁶
Další příklady	e-tržště Gemin.cz, e-aukce, E-ZAK, NIZEP	e-aukce, Centrální registr smluv

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, www.mvcr.cz, [6. 2. 2012]; Ministerstvo financí SR, www.informatizacia.sk, [6. 2. 2012], vlastní zpracování.

b) Odbourání nadbytečné právní regulace

Nadbytečná regulace může vést ke vzniku malé (administrativní) korupce, jelikož množství zákonů, jejich nepřehlednost a nedostatečná vynutitelnost může vyústit ve zvolení „kratší cesty“ formou úplatku. „Právní deregulace se ale naprosto míjí

⁴⁹ Projekt spuštěn 1. ledna 2011 na základě zákona č. 546 z 9. prosince 2010, podle něhož je smlouva účinná dnem zveřejnění v registru. Byl oceněn 1. místem v soutěži Cena ITAPA 2011 za inovační přístup při modernizaci veřejné správy.

⁵⁰ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších změn.

⁵¹ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v aktuálním znění.

⁵² Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v aktuálním znění.

⁵³ Zákon č. 275/2006 Z.z., o informačných systémech verejnej správy, ve znění pozdějších změn.

⁵⁴ Zákon v legislativním procesu, vychází z Národní koncepce informatizácie verejnej správy z roku 2008.

⁵⁵ Zákon o elektronizácii administratívnych procesov predpokladá zavedení v roce 2013.

⁵⁶ Materiál Revízia budovania eGovernmentu z roku 2011 určuje vybudování infrastruktury za střednědobý cíl.

*účinkem v těch případech, kdy se jedná o vyšší formy korupce (zpronevěra a nehospodárné využívání veřejných zdrojů, nepotismus a klientelismus). Proti těmto formám korupce je třeba bojovat jinými nástroji, například úpravou střetu zájmů apod.*⁵⁷

Jedním z důležitých nástrojů ke zvyšování kvality právních předpisů a vytvoření transparentního prostředí v legislativním procesu České republiky i Slovenské republiky je **Hodnocení dopadu regulace (RIA)**. U navrhovaných či již existujících právních předpisů jsou systematicky hodnoceny negativní a pozitivní dopady celkově i na vybrané ekonomické a sociální skupiny, což je nevýznamnější aspekt v oblasti boje proti korupci, neboť díky RIA lze dopředu identifikovat předpisem zvýhodněné skupiny, přičemž pro ostatní by nově nastalá situace znamenala pouze náklady. K tomu, aby byla RIA takto nápomocná v boji s korupcí, je nezbytné zabezpečit předpoklady jako povinnost pro všechny subjekty v legislativním procesu, příprava RIA musí předcházet tvorbě právního předpisu, musí být transparentní a podléhat následné kontrole, proto jsou výstupy RIA veřejně přístupné na webových stránkách.⁵⁸

V České republice se také od roku 2012 zavádí nový protikorupční nástroj, jímž je povinné **Hodnocení korupčních rizik (CIA)** s cílem „*identifikovat, zhodnotit a porovnat korupční rizika a navrhnout opatření k jejich snížení či eliminaci v nových i stávajících právních předpisech. Ještě před přijetím regulace, CIA pomáhá identifikovat determinanty korupčního rizika. Ideálně by měl být celý proces CIA společně s RIA zastřešen nezávislou expertní institucí, kterou by mohla být například zamýšlená Rozpočtová rada ČR.*“⁵⁹

Tab. 3.2 představuje aplikaci RIA a CIA v ČR a SR.

Tab. 3. 2: Hodnocení dopadů regulace a korupčních rizik v České republice a na Slovensku

	Česká republika	Slovenská republika
Hodnocení dopadů regulace (RIA)	ano	ano
Hodnocení korupčních rizik (CIA)	ano	ne

⁵⁷ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008, s. 79.

⁵⁸ CHVALKOVSKÁ, JANSKÝ, SKUHROVEC, 2011.

⁵⁹ CHVALKOVSKÁ, JANSKÝ, SKUHROVEC, 2011, s. 91-92.

3.1.2 Kontrola korupce ve veřejné správě

Mezi nástroje preventivního charakteru patří také kontrola veřejné správy, jejímž cílem je zjistit podstatné informace, porovnat je se zákonem stanovenými standardy, vyhodnotit případné odchylky a na základě zjištěných skutečností navrhnout a přijmout opatření vedoucí k nápravě. Kontrola má také funkci motivační a výchovnou, jelikož vede k čestnosti, odpovědnosti a přesnosti při výkonu práce a k pozitivní motivaci ostatních pracovníků.

V rámci boje proti korupci je kontrolní činnost nejčastěji zaměřena na hospodaření veřejné správy, jeho dodržování a finanční kontrolu. Kontrolu lze rozdělit na **laickou (občanskou)**, kterou vykonává veřejnost prostřednictvím nástrojů transparentnosti (př. zákon o svobodném přístupu k informacím, eGovernment) a **kontrolu odbornou** (profesionální), která je realizována odbornými útvary uvnitř organizace (útvary interního auditu), nadřízenými orgány (např. ministerstvo, kraje, obce) nebo nezávislými subjekty (soukromí auditoři, NKÚ, Veřejný ochránce práv), které pomáhají zefektivnit řídicí a kontrolní činnosti organizace a snižovat rizika.

Kontrolu veřejné správy v ČR upravují zákony o obecním zřízení,⁶⁰ krajském zřízení⁶¹ a Praze⁶² a specifické zákony jako zákon o státní kontrole,⁶³ zákon o finančních kontrolách,⁶⁴ jehož novela vypracovaná Ministerstvem financí ČR je založená na dvoustupňovém systému kontroly nakládání s veřejnými prostředky. V rámci prvního stupně jsou vymezeny povinnosti a odpovědnost za kontrolní mechanismy a druhý stupeň zavádí povinný interní audit, který kontroluje jejich funkčnost a účinnost a poskytuje doporučená opatření k jejich zdokonalení vrcholnému vedení veřejné správy.⁶⁵ Zákon též sjednocuje finanční kontrolu využívání peněz z Evropské unie a tuzemských zdrojů. Kontrola veřejné správy na Slovensku se řídí především zákonem o státní⁶⁶ a finanční kontrole.⁶⁷

⁶⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších změn.

⁶¹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších změn.

⁶² Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších změn.

⁶³ Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších změn.

⁶⁴ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších změn.

⁶⁵ Aby plnil interní audit svou funkci, měl by zahrnovat finanční audit k ověření hospodaření s finančními prostředky a majetkem, systémový audit hodnotící správu veřejných prostředků, výkonnostní audit zkoumající hospodárnost, efektivnost a účelnost operací i přiměřenost a účinnost vnitřního kontrolního systému. Důležitou součástí je také analýza korupčního prostředí, úředních procesů a rizik a personální audit výkonu veřejné správy.

⁶⁶ Zákon č. 10/1996 Z.z., o kontrole v štátnej správe, ve znění pozdějších změn.

⁶⁷ Zákon č. 502/2001 Z.z., o finančnej kontrole a vnútornom audite, ve znění pozdějších změn.

3.1.3 Protikorupční nástroje osobního (služebního) charakteru

Proti korupci lze preventivně působit jak poskytováním informací a jejich následnou kontrolou, tak formální či neformální úpravou služebních vztahů ve veřejné správě. Nástroje služebního charakteru spočívají především v určení pravidel výběru kandidátů na služební místa a jejich další kariérní postup zajišťující kvalifikované obsazení pracovních pozic. Další významný preventivní nástroj představuje etický kodex stanovující hodnoty, které musí zaměstnanec ctít a systém vzdělávání, vedoucí k etické výchově zaměstnanců.

a) Výběr kandidátů na služební místa, způsob odměňování a kariérní postup

Funkční místa ve veřejné správě mohou být založena volbou, resp. jmenováním, a/nebo na základě služebního či pracovního poměru s institucí. Základní podmínkou je splnění předpokladů obecných (bezúhonnost, plná právní způsobilost), případně i specifických (vzdělání a odbornost, státní občanství, věkové omezení, zdravotní způsobilost apod.), v mnoha zemích je běžnou praxí také posuzování morální způsobilosti kandidáta plnit svěřené úkoly. Zaměstnance veřejné správy lze rozdělit na státní zaměstnance, zaměstnance územních samospráv, vymezené v Tab. 3.3 a na ostatní pracovníky (servisní, pomocní a jiní zaměstnanci).

Tab. 3. 3: Kategorie zaměstnanců veřejné správy v České republice a na Slovensku

Kategorie zaměstnanců		Česká republika	Slovenská republika
Státní zaměstnanci	System zaměstnávání státních zaměstnanců (dle EIPA)	System smíšený s převahou prvků pozičních	System smíšený s převahou prvků kariérních
	Zákonná úprava	Služební zákon Zákoník práce	Zákon o státní službě Zákon o výkonu práce ve veřejném zájmu
Zaměstnanci územních samospráv	System zaměstnávání zaměstnanců územních samospráv	Model statutární	Model statutární
	Zákonná úprava	Zákon o úřednicích územně samosprávných celků	Zákoník práce Zákon o obecním zřízení Zákon o samosprávě vyšších územních celků Zákon o výkonu práce ve veřejném zájmu
Zveřejňování výše odměn zaměstnanců ve veřejné správě		částečně zpřístupněno	ano

Zdroj: EIPA (2008), HALÁSKOVÁ (2009), vlastní zpracování.

System zaměstnávání a hodnocení státních zaměstnanců je smíšený, v ČR převažují prvky poziční, v SR spíše kariérní. Právní poměry státních zaměstnanců na ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje v ČR služební zákon⁶⁸ a zákoník práce⁶⁹. S výjimkou některých ustanovení, jež nabyly účinnosti dnem vyhlášení, byla účinnost služebního zákona několikrát oddálena se zdůvodněním jeho vysoké finanční a administrativní náročnosti. Přitom existence zákona o státní službě v právním řádu ČR byla jedna z přijatých priorit členství v EU. Např. Evropská komise a Skupina států proti korupci při Radě Evropy (GRECO) dlouhodobě vyvíjí tlak na zabezpečení úplné účinnosti služebního zákona, té by měl však nabýt až 1. ledna 2015.

Zaměstnanci územních samospráv ČR jsou zaměstnávání na základě statutárního systému a řídí se zákonem o úřednících,⁷⁰ jehož novela by měla přinést protikorupční efekt v podobě nestrannosti, odstranění politického vlivu na výkon veřejné správy a jednoznačného rozlišení postů na ty, jež jsou obsazené kariérními úředníky a posty ostatní, obsazené na základě politické nominace.⁷¹ Chybějící právní úprava těchto pravidel je dlouhodobě kritizována neziskovými organizacemi zabývajícími se problematikou korupce. Odměňování zaměstnanců veřejné správy se řídí příslušnými nařízeními vlády.⁷²

Zaměstnanci ve státní správě v SR jsou přijímáni na základě výběrového řízení v souladu se zákonem o státní službě,⁷³ který definuje i základní principy jako profesionalita, politická neutralita, nestrannost, efektivita, stabilita služebního poměru a etika. Zaměstnanci územní samosprávy (v SR neexistuje kategorie úředník) se řídí zákoníkem práce,⁷⁴ zákonem o obecním zřízení⁷⁵ a zákonem o samosprávě vyšších územních celků.⁷⁶ Zaměstnanci státní správy i samosprávy se dále řídí zákonem o výkonu práce ve veřejném zájmu⁷⁷ a zákonem o odměňování některých zaměstnanců při výkonu práce ve veřejném zájmu⁷⁸.

⁶⁸ Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon) ve znění pozdějších změn.

⁶⁹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších změn.

⁷⁰ Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územně samosprávných celků, ve znění pozdějších změn.

⁷¹ <http://www.vlada.cz>, [15. 2. 2012].

⁷² Nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších změn a Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.

⁷³ Zákon č. 400/2009 Z.z., o štátnej službe, ve znění pozdějších změn.

⁷⁴ Zákon č. 311/2001 Z.z., zákonník práce, ve znění pozdějších změn.

⁷⁵ Zákon č. 369/1990 Z.z., o obecnom zriadení, ve znění pozdějších změn.

⁷⁶ Zákon č. 302/2001 Z.z., o samosprávě vyšších územných celkov, ve znění pozdějších změn.

⁷⁷ Zákon č. 552/2003 Z.z., o výkone práce vo verejnom záujme, ve znění pozdějších změn.

⁷⁸ Zákon č. 553/2003 Z.z., o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, ve znění pozdějších změn.

Dostatečné platové ohodnocení bývá považováno za významné protikorupční opatření ve veřejné správě, přestože vztah mezi mírou korupce ve veřejné správě a platy státních úředníků nebyl odbornými studiemi jednoznačně potvrzen. Zvyšování platů tudíž nemůže fungovat jako samotný protikorupční nástroj, ale musí být doplněno řadou dalších navazujících opatření a v určitých případech může paradoxně zvyšování platů vyvolat nové korupční příležitosti u osob rozhodujících o obsazení dobře placených postů.⁷⁹ Za protikorupční opatření bývá považováno taktéž zveřejňování odměňování vysokých činitelů a zaměstnanců veřejné správy, neboť tak mohou být odhaleny případné majetkové nesrovnalosti. V SR jsou tyto informace zpřístupněny od roku 2006 na základě zákona o svobodném přístupu k informacím, v ČR dochází k tomu, že jsou tyto žádosti často odmítány s odvoláním na odmítavé stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů, přestože Nejvyšší správní soud v roce 2011 rozhodl, že pracovníci veřejné správy jsou odměňováni z veřejných peněz, a proto by měla mít veřejnost právo – na základě zákona o svobodném přístupu k informacím – znát jejich platy a odměny. V důsledku toho byly v některých institucích veřejně zpřístupněny výše platů .

b) Systém výchovy a vzdělávání

Významný nástroj představuje protikorupční výchova a vzdělávání, přičemž se odborníci přiklání k názoru, že by mělo začít již v dětství, a proto je protikorupční výchova v předškolských a školských zařízeních zařazena do vzdělávacích programů dětí a mládeže v ČR i SR. Zabezpečováno je rovněž systémové protikorupční vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, policistů, soudců a státních zástupců. Vzdělávání úředníků samospráv v České republice zabezpečuje Ministerstvo vnitra ČR, Institut pro veřejnou správu dle zákona o úřednících samosprávných celků. Za vzdělávání státních zaměstnanců zodpovídá Úřad vlády, Institut státní správy v souladu s Pravidly vzdělávání zaměstnanců.⁸⁰ Na Slovensku zabezpečuje vzdělávání zaměstnanců veřejné správy Ministerstvo vnitra SR, Institut pro veřejnou správu na základě zákona o státní službě a nařízení vlády o odborném vzdělávání dle zákona o samosprávě vyšších územních celků. Ve snaze šetřit náklady začínají být stále častěji v ČR i SR užívány pro vzdělávání zaměstnanců veřejné správy eLearningové kurzy.

⁷⁹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

⁸⁰ Usnesení vlády č. 1542/2005 o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech.

c) Omezení přijímání darů

Jasně definována musí být i omezení týkající se přijímání darů, neboť je velmi těžké rozlišit mezi darem a úplatkem. Proto platí pravidlo, že by občan neměl v souvislosti s obstaráváním věci veřejného zájmu nikdy poskytovat či nabízet „něco navíc“, případně by měli zaměstnanci veřejné správy takový dar odmítnout, jelikož by jeho přijetí mohlo v obdarovaném vzbudit pocit nutné kompenzace a vstřícného přístupu, čímž by mohla být narušena nestrannost i důvěra v celou instituci. Existují však i výjimečné situace např. oficiální jednání se státníky, kdy odmítnutí daru znamená urážku dárce,⁸¹ proto nelze přijímání darů jednoznačně zakázat a jsou přijata pravidla nakládání s dary, kdy je uložena povinnost zveřejňování veškerých darů nad určitou hodnotu.⁸² Přiznání majetku, činností a darů určitých zaměstnanců veřejné správy a volených představitelů samospráv umožňuje podrobit jejich činnost a majetkové poměry veřejné kontrole a zabránit neoprávněnému obohacování v průběhu výkonu veřejné funkce či případnému střetu zájmů.⁸³ Přiznání jsou podávána plošně a periodicky, nebo na základě podezření z korupčního chování.⁸⁴

d) Etický kodex

První etické kodexy představují soubor hodnot, procesů a cílů organizace. Vznikly počátkem 20. století v podnikatelské sféře a od 70. let 20. století jsou uplatňovány i ve veřejném sektoru.⁸⁵ „*Etické kodexy podporují důvěru občanů ve volené zástupce, kteří se k dodržování etického kodexu zavázali. Přihlášením se k dodržování etického kodexu vyjadřuje volený zástupce vědomí své vlastní odpovědnosti vůči občanům a dává mantinely svému chování, zároveň dává občanům možnost vyžadovat po volených zástupcích dodržování standardů chování obsažených v etickém kodexu.*“⁸⁶ Jako protikorupční preventivní nástroj se etický kodex projevuje především v určení a omezení korupčních rizik a střetu zájmů, brání vyžadování nesprávného jednání. Je to základní interní dokument organizace, kterým zaměstnanci zaručují své transparentní, nestranné rozhodování, poctivé a slušné chování vůči občanům i sobě navzájem. V České republice a na Slovensku jsou etické kodexy dlouhodobě kritizovány kvůli slabé vymahatelnosti, neúčinnosti a přílišné obecnosti.

⁸¹ <http://www.mvcr.cz/>, [5. 5. 2010].

⁸² PETROVSKÝ, 2007.

⁸³ První zákon o prokázání příjmů a majetku v Československu byl schválen již v roce 1919.

⁸⁴ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

⁸⁵ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

⁸⁶ <http://icv.vlada.cz/>, [17. 2. 2012].

Tab. 3. 4: Etické kodexy ve veřejné správě v České republice a na Slovensku

	Česká republika	Slovenská republika
Ústřední orgány státní správy	Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě event. Kodex etiky jednotlivých ministerstev Specifické etické kodexy skupin zaměstnanců	Etický kódex štátneho zamestnanca Specifické etické kodexy skupin zaměstnanců
Orgány územní samosprávy – kraje	Etický kodex zaměstnanců samosprávného kraje krajů	Etický kodex zaměstnanců samosprávy kraje
zavedeno	Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Praha, Středočeský, Vysočina, Zlínský	Banskobystrický, Nitrianský
nezavedeno	Jihočeský, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Ústecký	Bratislavský, Košický, Prešovský, Trienčanský, Trnavský, Žilinský
Orgány územní samosprávy - obce	Etický kodex zaměstnanců obce a obecních organizací Etický kodex volených představitelů obce	Etický kodex zaměstnanců obce a obecních organizací Etický kodex volených představitelů obce

Zdroj: PELLAR, 2007; Transparency International – Česká republika, 2008, vlastní zpracování.

Tab. 3.4. představuje etické kodexy ve veřejné správě v České republice a na Slovensku. Ústřední orgány státní správy v ČR povinně vychází z **Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě**⁸⁷ (Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo financí) nebo je pro zaměstnance daného resortu vytvořen vlastní kodex (Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo kultury), příp. zvláštní etický kodex pro skupiny zaměstnanců (např. příslušníci veřejných sborů, vojáci, soudci).

V SR je ústředními orgány správy od roku 2002 užíván **Etický kódex štátneho zamestnanca** a zvláštní etické kodexy pro skupiny zaměstnanců. Jejich účelem je podporovat žádoucí standardy chování zaměstnanců ve veřejné správě a informovat veřejnost o chování, jež je oprávněna od zaměstnanců ve veřejné správě očekávat. Základními hodnotami, které má každý zaměstnanec veřejné správy ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti, jsou zákonnost při rozhodování a rovný přístup ke všem osobám.

⁸⁷ Usnesení vlády č. 270 ze dne 27. března 2001 Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě.

Vláda České republiky v Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě doporučuje územním samosprávným celkům, aby dle něj postupovaly, případně vytvořily vlastní Kodex pro potřeby svých úřadů a zaměstnanců. Etický kodex zaměstnanců samosprávných krajů v České republice dobrovolně vytvořilo a veřejně zpřístupnilo 7 krajů, na Slovensku má z celkového počtu 8 krajů Etický kodex zaměstnanců samosprávy krajů vypracován pouze Banskobystrický a Nitrianský samosprávny kraj. Společný Etický kodex volených představitelů kraje nemá vytvořen v ČR ani SR žádný kraj, některé politické strany a hnutí však přijaly vlastní etické kodexy a principy, jimiž se jejich zvolení představitelé samospráv řídí. Na úrovni obcí jsou v obou zemích běžně vytvořeny etické kodexy zaměstnanců obce, případně etické kodexy volených představitelů.

3.1.4 Protikorupční linka a právní poradna

Protikorupční linky mohou mít formu zvláštní telefonní linky, e-mailové, nebo korespondenční adresy. Jsou zřízeny za účelem poskytování bezplatného právního poradenství a kvalifikované pomoci občanům, jež se setkali s korupčním jednáním v kterékoli oblasti veřejného života, protikorupční linky centrální i speciální (např. v rámci jednotlivých ministerstev a orgánů veřejné správy). Právní informace jsou poskytovány v rámci bezplatného právního poradenství v základní (informace o vhodném postupu, právních předpisech a institucích) a rozšířené podobě (právní analýza, zpracování stanovisek a podání).

Tab. 3.5 představuje srovnání těchto nástrojů v České republice a na Slovensku. V obou zemích funguje centrální protikorupční linka, která je v ČR bezplatná, na Slovensku pak částečně zpoplatněná cenou místního hovoru. Provoz protikorupční linky zajišťuje v ČR občanské sdružení Oživení, z jehož zdrojů je linka částečně hrazena. Na Slovensku je provoz linky i její financování zabezpečeno Úřadem vlády SR. V ČR dlouhodobě funguje právní poradna TIC, která se věnuje čtyřem hlavním oblastem, jimiž jsou svobodný přístup k informacím, územní samospráva, střet zájmů a veřejné zakázky. V roce 2010 byla spolufinancována z prostředků TIC, Ministerstva vnitra ČR a Univerzity Konstanz. Právní poradna na Slovensku byla zrušena TIS v únoru 2011, z důvodu nedostatku finančních prostředků.

Tab. 3. 5 : Protikorupční linka, právní poradna a speciální linky v České republice a na Slovensku

	Česká republika	Slovenská republika
Centrální protikorupční linka	ano	ano
telefonní linka	199	0850 111 001
forma	bezplatná	částečně zpoplatněná
zřízena	19. září 2007	18. května 2011
zřizovatel	Ministerstvo vnitra ČR	Úřad vlády SR
provozovatel	2007 - 2010 TIC	Informační centrum Úřadu vlády SR
	od 2011 Oživení o. s.	
financování	78 % Ministerstvo vnitra ČR, program „Boj proti korupci – provozování protikorupční linky 199“ 22 % Oživení o. s.	Úřad vlády SR
emailová, korespondenční adresa	ano	ano
	poradna@oziveni.cz	bpk@vlada.gov.sk
Speciální protikorupční linka	ano ministerstva, policie, zastupitelství	ano vybraná ministerstva, policie
Právní poradna	ano	ne
forma	bezplatná	bezplatná
provozovatel	TIC	2008-2011 TIS
Financování	65 % Ministerstvo vnitra ČR	provoz ukončen v únoru 2011 pro nedostatek finančních prostředků
	23 % Nadace Open Society Fund Praha	
	12 % Univerzita Konstanz	

Zdroj: Bezkorupce (2012), Transparency International – Česká republika (2012), Transparency International Slovensko (2012), Odbor centrálny kontaktny útvar OLAF a boj proti korupci (2012), vlastní zpracování.

3.2 Nástroje legislativní

Nástroje legislativního charakteru představují opatření, která je nezbytné přijmout formou zákona.

3.2.1 Zákony v České republice a Slovenské republice

V českém právním řádu je stále užíván termín úplatkářství, slovenský právní řád v roce 1999 zavedl pojem korupce. Právní úprava ČR rozlišuje oblasti výskytu korupce na sféru soukromou a veřejnou. V podnikání a soukromoprávních vztazích je postihována obchodním zákoníkem⁸⁸ a občanským zákoníkem,⁸⁹ v oblasti veřejného práva převážně

⁸⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplňků.

zákonem o veřejných zakázkách⁹⁰ a trestním zákoníkem⁹¹, v části druhé, hlavě X. nazvané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“.

Skutkovou podstatu korupčního jednání postihuje trestní zákon prostřednictvím trestných činů přijetí úplatku ve třech formách (přijetí úplatku, přijetí slibu o přijetí úplatku a žádosti o přijetí úplatku), podplácením a nepřímého úplatkářství. K trestným činům korupčního charakteru patří též zneužití pravomocí úřední osoby a maření úkolů veřejné osoby z nedbalosti. Po vzoru slovenské právní úpravy je u nás v současnosti uvažováno o znovuzavedení účinné lítosti, od čehož se předpokládá zvýšení počtu oznámených případů korupčního jednání. Problematice korupce se věnují i další zákony (např. zákon o veřejných zakázkách, zákon o střetu zájmů⁹², zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o státní službě, správní řád⁹³). Významným novým protikorupčním legislativním prvkem se stal zákon o trestní odpovědnosti právnických osob,⁹⁴ který umožňuje státu dostát závazků plynoucích z mezinárodních smluv.

Korupční trestné činy ve veřejné i soukromé sféře upravuje na Slovensku stejně nazvaný třetí díl VIII. hlavy Trestního zákona⁹⁵ v rámci přijímání úplatku, podplácení, nepřímou korupci ve formě poskytnutí nebo přislíbení úplatku, volební korupci a také zneužití pravomoci veřejného činitele. Zákon ukládá povinnost každému, kdo se hodnověrným způsobem dozví o spáchání těchto činů, aby vše oznámil orgánu činnému v trestním řízení (vyšetřovatel, pověřený příslušník Policie SR, prokurátor apod.). Zákonná úprava zahrnuje mj. také ustanovení o trestní odpovědnosti právnických osob a institut účinné lítosti, kdy trestnost podplácení a nepřímé korupce zaniká, pakliže pachatel bezodkladně a dobrovolně učinil oznámení pověřenému orgánu. Problematice korupce se věnují i další právní normy, které jsou obdobné jako v ČR. Specifikem slovenské právní úpravy je zákon o Specializovaném trestním soudě v Pezinku,⁹⁶ do jehož působnosti spadají mj. korupční trestné činy. V Tab. 3.6 jsou srovnány vybrané zákonné úpravy korupce v ČR a SR.

⁸⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších změn a doplňků.

⁹⁰ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších změn a doplňků.

⁹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn.

⁹² Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších změn.

⁹³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších změn.

⁹⁴ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

⁹⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon, ve znění pozdějších změn.

⁹⁶ Zákon č. 291/2009 Z.z. o Specializovaném trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších změn.

Tab. 3. 6: Legislativní úprava korupce v České republice a Slovenské republice

		Česká republika	Slovenská republika
Trestní zákoník (event. Trestný zákon)	úprava	veřejnoprávní vztahy (v omezeném rozsahu soukromoprávní)	veřejnoprávní i soukromoprávní vztahy
	termín	úplatkářství	korupce
	vybraná ustanovení	§ 329 zneužití pravomoci úřední osoby	§ 326 zneužití pravomoci veřejného činitele
		§ 330 maření úkolů veřejné osoby z nedbalosti	§ 327 maření úkolů veřejného činitele
		§ 331 přijetí úplatku	§328-331 přijetí úplatku
		§ 332 podplácení	§ 332-335 podplácení
		§ 333 nepřímé úplatkářství	§ 336 nepřímá korupce
			§336a volební korupce
		§ 334 vymezení pojmů	§ 340 neoznámení trestného činu
			§ 86 f účinná lítost
			Trestní odpovědnost právnických osob
	další ustanovení	porušení povinnosti při správě cizího majetku, sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži a pletichy proti veřejné dražbě...	
další zákony (obdobná úprava v ČR i SR)		Zákon o veřejných zakázkách, Zákon o střetu zájmů, správní řád, Zákon o svobodném přístupu k informacím, Trestní řád	
specifika		Soukromoprávní vztahy upravuje Občanský zákoník a Obchodní zákoník. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob	Zákon o Specializovaném trestním soudě

Zdroj: Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník; zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, vlastní zpracování.

a) Nástroje trestního práva

Nástroje trestního práva dle trestního řádu ČR⁹⁷ a SR⁹⁸ jsou vzetí obviněného do vazby a zajištění jeho majetku a peněžních prostředků, aby nemohl ovlivňovat svědky, spoluobviněné, poškozené, orgány činné v trestním řízení, a/nebo jiným způsobem mařit vyšetřování. Další nástroj představuje možnost konání hlavního líčení na pracovišti obžalovaného, případu v místě, kde byl čin spáchán, což působí výchovně na veřejnost a podporuje její aktivní zapojení do protikorupčních aktivit. Protikorupční účinek má i poskytování informací sdělovacím prostředkům. Za nejvýraznější nástroj trestního práva je však všeobecně vnímán systém sankcí. Na světě existují značné rozdíly, kdy „rozpětí sankcí je od několika měsíců až po 15 let odnětí svobody“.⁹⁹ Dle trestního zákoníku lze v ČR uložit za trestné činy úplatkářství (tj. přijetí úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství), trest

⁹⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších změn.

⁹⁸ Zákon č. 301/2005 Z.z., Trestny poriadok, ve znění pozdějších změn.

⁹⁹ CHMELÍK, TOMICA, 2011, s. 93.

nepodmíněný, podmíněný, zákaz činnosti, peněžitý trest, obecně prospěšné práce či jiný trest. Dle soudní statistiky¹⁰⁰ je nejčastěji užíván podmíněný a peněžitý trest (především z trestných činů přijetí úplatku a podplácení). V SR je mimo výše uvedené používán také trest propadnutí věci, obdobně jako v ČR je nejčastěji využíván nepodmíněný trest odnětí svobody a peněžitý trest, který se pohybuje v rozpětí 160-331 930 EUR.¹⁰¹

b) Právní úprava stížnosti

Ochranu občana proti nevhodnému chování úředních osob nebo nesprávnému postupu správního orgánu zajišťuje možnost podání stížnosti - písemně, ústně nebo elektronicky, přičemž je dodržována zásada ochrany stěžovatele i ve formě umožnění anonymního podání při obavě ze msty. Tyto stížnosti jsou následně evidovány v rámci každého správního orgánu, což umožňuje následnou kontrolu jejich vyřizování. SR má samostatný zákon o vyřizování stížností již od roku 1996,¹⁰² v ČR byl návrh o jeho zavedení v roce 1998 odmítnut¹⁰³ a právní úpravu zajišťuje Správní řád.

3.3 Institucionální nástroje v ČR a na Slovensku

Institucionální nástroje boje proti korupci představují mezinárodní organizace, národní vládní orgány a nevládní neziskové organizace a nadace.

3.3.1 Mezinárodní organizace

Spolupráci zemí v boji proti korupci položila právní základy Úmluva OSN proti korupci. Na počest vydání prvního mezinárodně právního dokumentu zaměřeného na oblast potírání korupce vyhlásila OSN 9. prosinec za Mezinárodní den boje proti korupci. Úkolem mezinárodních vládních organizací je především prosazovat legislativní a organizační opatření v boji proti korupci a dbát na dodržování jejich implementace. Česká republika a Slovensko jsou vázány dodržovat závazky plynoucí ze smluv, k nimž v rámci mezinárodní spolupráce přistoupily.

¹⁰⁰ <http://cslav.justice.cz>, [20. 2. 2012].

¹⁰¹ <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk>, [14. 2. 2012].

¹⁰² Zákon č. 9/2010 Z.z., o sťažnostiach, ve znění pozdějších změn.

¹⁰³ TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA, 2008.

Evropská unie se zabývá bojem proti korupčnímu jednání od roku 1995, kdy byla schválena **Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství**, výhradně na korupci byl zaměřen První protokol z roku 1996. ČR Úmluvu ratifikovala v roce 2005, Slovensko v roce 2004. Dalším počinem v rámci EU bylo v roce 1997 vydání **Úmluvy o boji proti korupci, vztahující se k úředníkům Evropských společenství nebo úředníkům členských zemí Evropské Unie**, která zavedla postih korupce veřejných činitelů pracujících na nadnárodní i národní úrovni. ČR ratifikovala Úmluvu v roce 2000, SR v roce 2004.

Rada Evropy byla ustanovena 5. května 1949, v současnosti tvoří členskou základnu 47 států, dalších 5 států má status pozorovatele. Problémem korupce se Rada Evropy zabývala ve dvou významných mezinárodních dokumentech, schválených v roce 1999. **Občanská úmluva proti korupci** představovala první snahy o obecná mezinárodní pravidla boje proti korupci v soukromém sektoru. ČR úmluvu ratifikovala v roce 2002, SR v roce 2003. **Trestněprávní úmluva o korupci** zavedla povinnost zavedení právních norem k postihu korupce. Česká republika úmluvu ratifikovala v roce 2000 a využila možnost rozdělení právní úpravy, Slovensko ratifikovalo úmluvu v roce 2002 a postih korupce v soukromé i veřejné sféře sjednotilo.

Na základě Rezoluce Výboru ministrů Rady Evropy byl v roce 1999 ustanoven orgán **GRECO**, jeho členskou základnu tvoří 49 států, ČR přistoupila v roce 2002, SR v roce 1999. Předmětem činnosti je monitorovat implementaci legislativních a institucionálních protikorupčních opatření a Správou GRECO doporučit oblasti k nápravě. Třetí kolo hodnocení začalo v roce 2007 a pro ČR z něj plynou doporučení ohledně úpravy trestního zákoníku (např. postih úplatkářství všech kategorií zaměstnanců veřejného sektoru bez ohledu na schopnost ovlivnit konečné rozhodnutí, postih přijetí úplatku přes prostředníka), podepsat a ratifikovat Dodatkový protokol k Trestněprávní úmluvě o korupci a přijmout opatření k transparentnímu financování politických stran a vyžadovat jejich plnění. Doporučení pro SR se také vztahují k úpravě trestního zákoníku (zavést pojem nabídka nepatřičné výhody, postih úplatkářství všech kategorií zaměstnanců veřejného sektoru bez ohledu na schopnost ovlivnit konečné rozhodnutí, odlišit ustanovení o korupci ve veřejném a soukromém sektoru, postih nepřímé korupce domácích i zahraničních veřejných činitelů) a přijmout opatření k transparentnímu financování politických stran a vyžadovat jejich plnění.

Evropská komise zřídila v roce 1999 nezávislý subjekt **Evropský úřad boje proti podvodům (OLAF)**, jehož hlavním cílem je ochrana finančních zájmů Evropské unie potíráním podvodů a korupce, především pak zjišťování podvodů při nakládání s rozpočtovými prostředky Evropské unie. ČR i SR jsou stálými členy **Evropského partnerství proti korupci (EPAC)**, což je nezávislá síť pro dialog, výměnu informací a zkušeností a odborné spolupráce v boji proti korupci. V roce 2010 byla ČR i SR podepsána Dohoda o zřízení **Mezinárodní protikorupční akademie (IACA)** jako první mezinárodní vzdělávací a výzkumné instituce svého druhu. SR byla jedním ze zakládajících členů a Úřad vlády SR se stal i gestorem této dohody. IACA se bude věnovat výzkumu, výchově a výměně mezinárodních zkušeností v boji proti korupci. SR se také zapojila do mezinárodního projektu **Evropský protikorupční trénink (EACT)** realizovaného v letech 2011-2013, kde se zároveň stala gestorem mezinárodní spolupráce. Cílem EACT je vzájemná výměna zkušeností v boji s korupcí společně s Rakouskem a Slovinskem.¹⁰⁴

OECD byla založena v roce 1961 vládami průmyslově vyspělých demokratických zemí s cílem koordinovat jejich hospodářské a sociální politiky. Členských zemí je 34, ČR přistoupila v roce 1995, SR o 5 let později. V oblasti boje proti korupci pomáhá mapovat zdroje a podněty ke korupci, vydává závazná rozhodnutí a doporučení na podporu transparentnosti, odpovědnosti a integrity ve veřejné správě. V rámci OECD byla vytvořena Směrnice upravující principy etiky ve veřejné správě, Směrnice k řízení konfliktu zájmů ve veřejné správě a především **Úmluva OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích**, schválená v roce 1997, která položila základy mezinárodní spolupráci v této oblasti a signatářské země zavázala k přijetí legislativy k postihu podplácení zahraničních veřejných činitelů. ČR ratifikovala úmluvu v roce 2000, Slovensko v roce 1999. Oběma zemím je dlouhodobě vytýkána nedostatečná ochrana oznamovatelů korupčního jednání.

Další mezinárodní organizace zabývající se korupcí a zvyšováním povědomí veřejnosti o této problematice je **OSN**, která vytvořila dva významné mezinárodní dokumenty pro boj s korupcí, jimiž jsou **Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu** a **Úmluva OSN proti korupci**. **Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu** byla schválena v roce 2000, aby sjednotila společný postup proti organizovanému zločinu. ČR ji podepsala

¹⁰⁴ <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk>, [17. 2. 2012].

v roce 2003, avšak doposud nebyla Úmluva ratifikována. Slovensko ratifikovalo Úmluvu v roce 2003. Další aktivitou je **Úmluva OSN proti korupci** z roku 2003. Požadavky pro signatářské země spočívaly v zavedení trestního postihu korupce a mezinárodní spolupráce a preventivních opatření. Česká republika podepsala v roce 2005, k ratifikaci však nedošlo.¹⁰⁵ SR ratifikovalo Úmluvu v roce 2006.

3.3.2 Vládní instituce a organizace

Úlohu v boji proti korupci mají všechny orgány veřejné správy, v čele s Vládou, která vytváří národní protikorupční politiku prostřednictvím strategických dokumentů. Jednotlivá ministerstva, ústřední orgány státní správy, kraje i obce v rámci své působnosti připravují a realizují protikorupční opatření.

Česká republika

Vláda České republiky zřídila v roce 2009 Národní ekonomickou radu vlády (NERV), jako poradní orgán pro reformy a ekonomická opatření. NERV se skládá z šesti pracovních skupin, z nichž jedna je přímo zaměřena na boj s korupcí.

V roce 2011 zřídila Vláda další poradní orgán pro oblast boje s korupcí a hodnocení CIA, jímž je **Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí**¹⁰⁶ v čele s místopředsedkyní vlády a předsedou Legislativní rady vlády, dalšími členy jsou ministr spravedlnosti, ministr financí, ministr vnitra, ministr obrany, ministr pro místní rozvoj, ministr dopravy a ministr zahraničních věcí. Výkonným tajemníkem je náměstek místopředsedkyně vlády, který řídí útvar Úřadu vlády České republiky, do jehož působnosti náleží koordinace boje s korupcí (Sekce pro koordinaci boje s korupcí). Vládní výbor koordinuje a vyhodnocuje protikorupční snahy, předkládá vládě návrhy opatření, kontroluje a koordinuje činnost ministerstev v boji proti korupci a poskytuje jim metodickou pomoc.

Předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí dne 19. září 2011 zřídila **poradní sbor**, složený z představitelů státní správy (Ministerstvo financí, Policie ČR,

¹⁰⁵ Schválením zákona o trestní odpovědnosti právnických osob s účinností od roku 2012 byla splněna podmínka umožňující Úmluvu OSN proti korupci ratifikovat. Zároveň byly splněny závazky plynoucí z jiných mezinárodních dokumentů (Trestněprávní úmluva o korupci a Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích).

¹⁰⁶ Usnesení vlády č. 315 ze dne 27. dubna 2011 o zřízení Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí.

Nejvyšší státní zastupitelství) a neziskového sektoru (Oživení, Otevřená společnost) a zástupce TIS jako pozorovatele. Cílem je diskuze s odborníky z praxe a nalezení nejvhodnějších protikorupčních opatření a definování zásadních priorit vládní protikorupční politiky, aktivní vyhledávání oblastí výkonu veřejné správy, které jsou z hlediska potenciálního korupčního prostoru nejrizikovější s cílem naplňování protikorupční strategie.

Ministerstvo vnitra ČR bylo gestorem plnění Strategie vlády v boji proti korupci do roku 2011, kdy vznikl Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí. V rámci Ministerstva funguje **Mezirezortní koordinační skupina pro boj s korupcí**, pracovní skupina složená ze zástupců ministerstev, ústředních orgánů státní správy a expertů nevládních organizací (TIC, Oživení), vytvořená k hodnocení a návrhu protikorupčních opatření a přijímání stanovisek k protikorupčním návrhům jiných subjektů. V rámci rezortu Ministerstva vnitra ČR byl v roce 2010 zřízen z odborníků státní správy, neziskového sektoru a profesních organizací **Poradní sbor ministra vnitra pro boj s korupcí**, zanikl téhož roku.

Ústava ČR definuje **Nejvyšší kontrolní úřad České republiky (NKÚ)** jako nezávislý kontrolní orgán hospodaření s veřejnými prostředky a majetkem a kontrolu plnění státního rozpočtu, jehož činnost upravuje specifický předpis.¹⁰⁷ Posláním NKÚ je zkoumat, zda státní a další subjekty nakládají se svěřeným státním majetkem a prostředky účelně a hospodárně (případně s prostředky poskytnutými ze zahraničí) a zda přitom postupují v souladu s právními předpisy. Kontrolní působnost NKÚ se vztahuje na Českou národní banku, ministerstva a jejich organizační složky, státní podniky, fyzické a právnické osoby. Samosprávy podléhají kontrole NKÚ, pouze jde-li o hospodaření s prostředky státního rozpočtu nebo o hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona, s výjimkou prostředků vybíraných obcemi v jejich samostatné působnosti.¹⁰⁸ Současná právní úprava však nedovoluje provádět kontrolu ve společnostech s majetkovou účastí státu.

Orgány činnými v trestním řízení jsou **Policie České republiky a státní zastupitelství**. Ministerstvo vnitra ČR zřídilo v roce 2001 specializovanou policejní složku zaměřenou na boj s korupcí, kterou je Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie vyšetřování, dále pak Generální inspekce bezpečnostních sborů

¹⁰⁷ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadě ve znění pozdějších změn.

¹⁰⁸ Novela Ústavy ČR a zákona o NKÚ, vypracovaná v souladu se Strategií vlády v boji proti korupci na období let 2011-2012 by měla rozšířit pravomoci NKÚ o posuzování zákonnosti hospodaření krajů, obcí a veřejnoprávních korporací, posouzení ekonomičnosti bude ponecháno autonomii samospráv.

a odbor vnitřní kontroly Policie ČR. V oblasti státního zastupitelství se ČR hodlá inspirovat příkladem ze Slovenska a měl by být vytvořen tým státních zástupců specializovaných na velké korupční případy a závažnou kriminalitu.

Slovenská republika

Od roku 2003 je **Úřad vlády SR** notifikovaný jako orgán pro předcházení korupce v souladu s článkem 6 Úmluvy OSN proti korupci. Představuje tedy nezávislý orgán trvalé povahy, který se komplexně věnuje problematice korupce do roku 2007 v rámci odboru boje proti korupci, od roku 2007 pak převzal jeho úlohy **Odbor Centrálný kontaktný útvar OLAF a boj proti korupci v Sekcii kontroly a boja proti korupcii Úradu vlády Slovenskej republiky**.¹⁰⁹ Zaměřuje se na prosazování protikorupční politiky, koordinuje spolupráci státních orgánů a orgánů činných v trestním řízení v oblasti boje proti korupci, vytváří projekty, monitoruje korupční jednání, prosazuje, zabezpečuje protikorupční nástroje a zvyšuje právní vědomí občanů o korupci prostřednictvím informačních kiosků v rámci projektu Boj proti korupci – místa prvního kontaktu na vybraných orgánech státní správy.¹¹⁰

V roce 2011 byla Ministerstvem vnitra Slovenské republiky zřízena **Mezirezortní pracovní skupina expertů pro oblast boje proti korupci**,¹¹¹ aby zajišťovala monitoring, průběžnou kontrolu plnění úloh a koordinaci činností v rámci jednotlivých rezortů ministerstev, vyplývající ze Strategického plánu boje proti korupci v SR.

Nejvyšší kontrolní úřad Slovenské republiky (*Najvyšší kontrolný úrad, NKÚ*) vznikl v roce 1992 jako nezávislý kontrolní orgán hospodaření s veřejnými prostředky a majetkem s cílem odhalovat porušování zákonů a projevy korupce. Kontrolní působnost NKÚ se vztahuje na Vládu SR, ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy, státní orgány, obce a vyšší územní samosprávné celky a jimi zřízené právnické osoby, fondy a fyzické a právnické osoby.

Orgány činnými v trestním řízení jsou Policie Slovenské republiky, Úřad speciální prokuratury a Specializovaný trestní soud. **Úřad boje proti korupci Prezídia Políciejního**

¹⁰⁹ Usnesení vlády č. 323 ze dne 4. dubna 2007.

¹¹⁰ www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk, [15. 2. 2012].

¹¹¹ Usnesení vlády SR č. 517 ze dne 10. srpna 2011 k návrhu strategického boje proti korupci.

zboru (*Úrad boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru*) vznikl v roce 1998 jako specializovaný útvar odhalování a vyšetřování korupčních trestných činů a zjišťování jejich pachatelů, vytváření vlastních statistik a analýz o korupční problematice. Zabezpečuje také mezinárodní spolupráci a výměnu zahraničních zkušeností a činnost zástupců Slovenska v mezinárodních organizacích (GRECO, OECD, EPAC/EACN, AICA).

Prokuratura Slovenské republiky chrání práva a zájmy fyzických osob, právnických osob i státu. V roce 2004 vznikl při Generální prokuratuře SR jako jeho organizační složka **Úřad speciální prokuratury** se zaměřením na boj s korupcí a organizovaným zločinem a zároveň vznikl i **Speciální soud**,¹¹² jako reakce na negativní hodnocení korupce na Slovensku a splnění mezinárodních závazků. Speciální soud byl v roce 2009 zrušen a **vznikl Specializovaný trestní soud v Pezinku**,¹¹³ do jehož působnosti patří mj. trestné činy zneužívání pravomocí veřejného činitele, přijímání úplatku, podplácení či trestné činy nepřímé korupce.

3.3.3 Nevládní neziskové organizace a nadace

Mezi nevládní neziskové organizace působící v ČR patří občanská sdružení jako Oživení, o. s., nevládní nezisková organizace, jež se zabývá korupcí ve veřejné správě a zvyšováním transparentnosti veřejného sektoru od roku 1999 v rámci Programu Bezkorupce, dále Růžový partner, o. s., Otevřená společnost, o. p. s., Open Society Fund Praha atd. Nevládní neziskové organizace zabývají se bojem proti korupci v SR jsou např. Inštitút pre verejné otázky, Aliancia Fair-play, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť. Na zkoumání korupce participují i mezinárodní soukromé, ziskové subjekty jako Deloitte, Ernst & Young, PricewaterhouseCoopers.

V ČR i SR působí také národní pobočky Transparency International, jediné mezinárodní organizace zaměřující se výhradně na problematiku korupce a vytváření protikorupčních programů, do nichž zapojuje občany, podniky i vládní instituce. TI vznikla v Berlíně roku 1993 a v současnosti má více než 90 národních poboček po celém světě. V rámci svých aktivit mj. sestavuje 3 indexy:

¹¹² Zákon č. 458/2003 Z.z., o zriadení Špecialneho súdu a Špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších změn.

¹¹³ Zákon č. 291/2009 Z.z., o Špecializovanom trestnom súde, ve znění pozdějších změn.

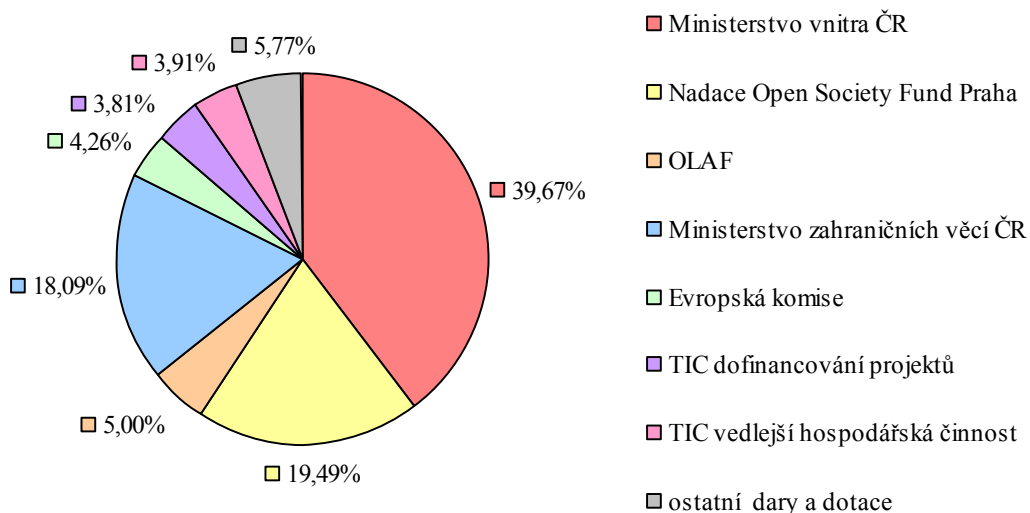
- **index vnímání korupce (CPI)** každoročně hodnotí od roku 1995 stav korupce ve veřejném sektoru v jednotlivých zemích světa, ČR a Slovensko jsou zahrnuty do průzkumu od roku 1998,
- **index plátců úplatků (BPI)** hodnotí přední mezinárodní a regionální exportní země dle toho, jak firmy nabízí úplatky při zahraničních obchodních transakcích v soukromém sektoru,
- **globální barometr korupce (GBK)**, sestavován každoročně od roku 2003 (výjimka 2008), jediný celosvětový průzkum veřejného mínění zaměřený na názory a osobní zkušenosti respondentů s korupcí.

Posláním **Transparency International – Česká republika, o. p. s. (TIC)** a **Transparency International – Slovensko (TIS)** je mapovat stav korupce v zemi a aktivně přispívat k jejímu omezování především prosazováním systémových změn v oblasti veřejné správy a legislativy a poskytováním právních a vzdělávacích služeb. Aktivitu zajišťuje Kancelář, v jejím čele stojí ředitel, statutárním orgánem je Správní rada (resp. Valné shromáždění TIS), kontrolním orgánem Dozorčí rada. Poradním orgánem pro posuzování etických problémů a dodržování Etického kodexu TIC je tříčlenná Etická komise. Poradním orgánem TIS je Aliance za transparentnost a boj proti korupci. Činnost je financována z více než **95 % z dotací příspěvků a darů**, které organizace získává na své projekty z programů domácích i zahraničních, státních i soukromých dárců. Vedlejším zdrojem financování jsou výnosy z akcí (např. vzdělávacích kurzů).¹¹⁴

Obr. 3.1 znázorňuje skladbu dotací a příspěvků TIC v roce 2010, kdy nejvyšší podíl dotací v částce 3,3 milionů Kč získala TIC z dotačních programů Ministerstva vnitra ČR na provoz právní poradny a protikorupční linky 199. Významné zdroje plynuly také z Nadace Open Society Fund Praha, která podporuje především projekty týkající se politické korupce, veřejných rozpočtů a střetů zájmů. Ministerstvo zahraničních věcí poskytlo finanční dotace k podpoře mezinárodních protikorupčních aktivit v Gruzii a na Ukrajině. Prostředky z OLAF byly určeny na vzdělávání v oblasti veřejných zakázek, Evropská komise podpořila projekt Studie národní integrity a ochranu oznamovatelů korupčního jednání. Celkové příjmy TIC v roce 2010 byly 8,2 milionů Kč.

¹¹⁴ <http://www.transparency.cz>, [28. 4. 2011].

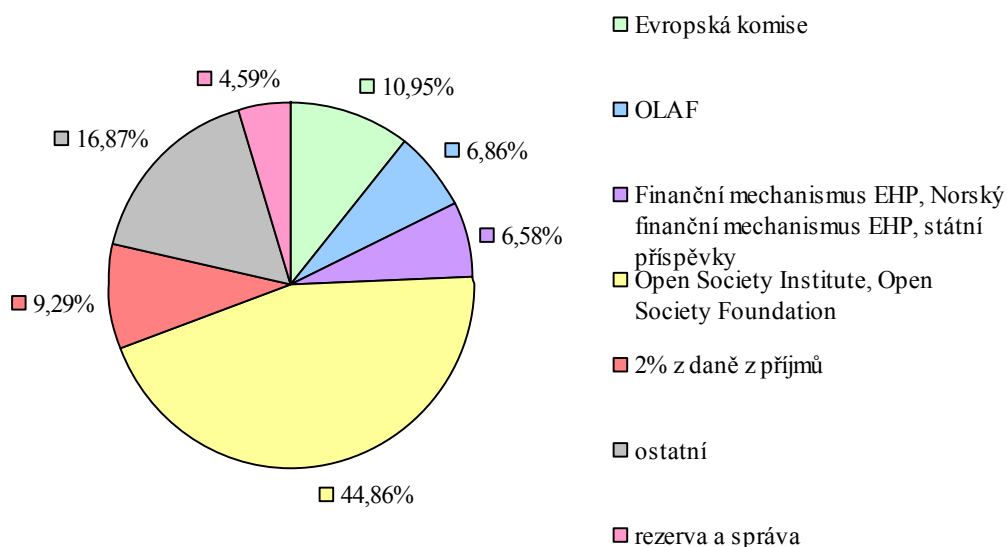
Obr. 3. 1: Zdroje financování Transparency International – Česká republika v roce 2010



Zdroj: Výroční zpráva TIC, www.transparency.cz, [28. 4. 2011], vlastní zpracování.

Přehled zdrojů financování TIS představuje Obr. 3.2, nejvýznamněji se podílí Open Society Institute, jehož podpora dosahuje téměř poloviny z celkového počtu 175 tisíc EUR. Převážná část prostředků na víceletý projekt Prosazování protikorupční agendy v parlamentních a komunálních volbách.

Obr. 3. 2 : Zdroje financování Transparency International – Slovensko v roce 2010



Zdroj: Výroční zpráva TIS, www.transparency.sk, [28. 4. 2011], vlastní zpracování.

Výraznou příjmovou položkou byly také dotace z Evropské komise určené na vytvoření Národní studie integrity a úpravu promlčecích lhůt ve vztahu ke korupci v zemích Evropské unie, OLAF podpořil projekt veřejných zakázek. Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru, Norského finančního mechanismu EHP a státní příspěvky k těmto mechanismům představovaly 6,58 % příjmů, jež byly vynaloženy na provoz právní protikorupční poradny. Podstatnou příjmovou položkou přesahující 9 % je daňová asignace 2 % z daně z příjmů fyzických či právnických osob, které se v daném roce rozhodly podpořit TIS, ostatní představují souhrn menších projektů jako Audit a příprava protikorupčních opatření, e-Portál veřejných zakázek, ochrana oznamovatelů korupčního jednání, projekty zaměřené na rozvoj transparentnosti a průzkumy veřejného mínění.

4 Srovnání přístupů ČR a SR a návrh doporučení v boji proti korupci

Protikorupční politika se odehrává na mezinárodní úrovni (OSN, OSN, TI) i na úrovni evropské, kdy se EU zabývá korupcí více než 15 let. V roce 2011 přijala Evropská komise¹¹⁵ novou strategickou iniciativu na posuzování úsilí boje proti korupci uvnitř EU. Soubor opatření vychází ze Strategie vnitřní bezpečnosti EU z roku 2010 v rámci cíle „návrh na monitorování a pomoc členským státům v boji s korupcí“. Jedná se o zavedení hodnotícího mechanismu předcházení a potírání korupce v jednotlivých zemích. Zpráva EU o boji proti korupci bude určovat trendy a nedostatky protikorupčních snah a podporovat mezinárodní spolupráci a výměnu zkušeností.

Evropská komise bude Zprávu vydávat od roku 2013 v pravidelných dvouletých intervalech, přičemž bude vycházet ze zdrojů existujících nástrojů (Rada Evropy, OECD, OSN), nezávislých odborníků, zúčastněných stran a občanské společnosti. Další aktivity Evropské komise v oblasti boje s korupcí spočívají v aktualizaci pravidel EU ohledně zabavování majetku z trestné činnosti, úprava předpisů o veřejných zakázkách, zpřesnění národních statistik trestné činnosti, zpřísnění protikorupčních požadavků pro země, které chtějí vstoupit do EU, zvýšení počtu protikorupčních kritérií pro finanční pomoc jiných zemím a užší spolupráce s agenturami EU, jako jsou Europol a OLAF.¹¹⁶

Na národní úrovni je protikorupční politika vytvářena především vládou, která ji určuje v podobě strategických dokumentů boje proti korupci.

4.1 Opatření vládních přístupů v České republice a na Slovensku

Do popředí politického zájmu se dostala korupce v České republice i na Slovensku v 90. letech 20. století, převážně ve spojitosti s řadou korupčních afér (např. kauza Lizner,¹¹⁷ neprůhledné financování politických stran). V důsledku toho se Vláda SR v roce 1995

¹¹⁵ Rozhodnutí Evropské komise ze dne 6. 6. 2011 o zřízení mechanismu sdělování pravidelného hodnocení o boji s korupcí v EU („Zpráva o boji proti korupci v EU“).

¹¹⁶ <http://ec.europa.eu> [6. 6. 2011].

¹¹⁷ Jaroslav Lizner, šéf Střediska cenných papírů a Centra kuponové privatizace, v roce 1996 odsouzen k šesti letům vězení za přijetí úplatku a zneužití pravomocí veřejného činitele, 1998 podmíněčně propuštěn.

pokusila prvně situaci řešit a schválila **Program Čisté ruky**, inspirovaného italským příkladem z počátku 90. let 20. století, kdy probíhalo rozsáhlé vyšetřování korupčních afér a následně byly uděleny vysoké tresty. I jeho slovenská verze si stanovila za cíl očistit veřejný život od korupce převážně prostřednictvím uplatnění legislativních nástrojů. Program celkově obsahoval 58 opatření, např. právně upravoval střetu zájmů,¹¹⁸ financování politických stran, zpracování zákona o původu majetku, zvýšení trestních sazeb za trestné činy úplatkářství, posílení pravomocí finanční policie a vytvoření specializovaného útvaru Policie a Celní správy k odhalování a vyšetřování korupce, zpracování postupu při výběru uchazečů na vedoucí posty státní správy, informování veřejnosti. Nebyla však zajištěna kontrola jeho plnění a program skončil neúspěchem.¹¹⁹

Také Vláda ČR reagovala na pociťované rostoucí korupční klima a v roce 1997 rozhodla o vytvoření koncepce ofenzivních metod odhalování korupce pracovníků a funkcionářů veřejné správy.¹²⁰ Záměr však nebyl naplněn kvůli vyhlášení předčasných voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1998, v nichž veřejnost upřednostnila stranu s výrazným protikorupčním programem v rámci tzv. **Akce čisté ruce**, v souladu s heslem „padni komu padni“ tak měly být i v českých podmínkách přetrhány vazby mezi politickou a hospodářskou elitou a zamezení rozrůstání korupce ve veřejné správě. Akce však skončila nezdarem a byla v roce 2000 zastavena.¹²¹

4.1.1 Vládní opatření 1998–2002

V následujícím volebním období zvolily obě země razantnější přístup k boji s korupcí i v souvislosti se závazky vůči EU.¹²² Vláda ČR navázala na nenaplněné snahy vytvoření materiálu o odhalování a postihu korupčního jednání, tento záměr rozšířila a v roce 1999 schválila komplexní koncepční projekt **Vládní program boje proti korupci v ČR**¹²³ s pravidelnou kontrolou plnění. V rámci programu byly realizovány např.:

¹¹⁸ Zákon č. 119/1995 Z.z., změna zákonem č. 357/2004 Z.z., o ochrane verejného záujmu pri vykonaní funkcií verejných funkcionárov, ve znění pozdějších změn.

¹¹⁹ TENCEROVÁ, 2008.

¹²⁰ Usnesení vlády č. 673 ze dne 29. října 1997.

¹²¹ <http://www.radio.cz>, [29. 3. 2012].

¹²² Předvstupní pakt o boji proti organizovanému zločinu ze dne 28. 5. 1998.

¹²³ Usnesení č. 125 ze dne 17. února 1999 k Vládnímu programu boje proti korupci v České republice.

- **legislativní nástroje** (přijetí zákona o svobodném přístupu k informacím, zákon o státní službě, zákon o úřednících, zákon o informačních systémech veřejné správy, zákon o finanční kontrole ve veřejné správě),
- **preventivní nástroje** (definování korupčních rizik v jednotlivých rezortech a přijetí Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě, zřízení kontaktního poradenského centra, vytvoření kontaktních kontrolních pracovišť a internetových stránek v působnosti jednotlivých rezortů, speciální vzdělávání policistů, státních zástupců a soudců o korupci, školení zaměstnanců veřejné správy k předcházení korupčním situacím, zpracování příručky pro občany a materiálu k protikorupční výchově ve školách),
- **institucionální nástroje** (vymezení pravomocí Policie ČR při boji s korupcí a zřízení Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality, spolupráce s mezinárodními organizacemi a ratifikace mezinárodních dokumentů).

Vláda SR přijala v roce 2000 **Národní program boje proti korupci** (*Národný program boja proti korupcii*)¹²⁴ s cílem snížit korupci ve veřejném životě a při využívání veřejných prostředků. Obsahoval 1684 opatření, např.:

- **legislativní nástroje** (zákon o svobodném přístupu k informacím, zpřísnění trestů, zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, zákon o finanční kontrole a vnitřním auditu, zákon o samosprávě vyšších územních celků, zavedení pojmu Korupce v trestním zákoníku),
- **preventivní nástroje** (přístup k informacím a vyšší transparentnost veřejných zakázek, posílení kontrol, zavedení povinnosti prokazování příjmů veřejných činitelů, informatizace veřejnosti, zapojení protikorupční výchovy do vzdělávacích programů škol, Kodex etiky zaměstnanců státní správy),
- **institucionální nástroje** (rozšíření pravomocí NKÚ, zřízení nezávislého ombudsmana, ratifikace mezinárodních Úmluv (OECD), vznik Úřadu boje proti korupci prezidia policie).¹²⁵

Oba protikorupční dokumenty byly propracované a přinesly řadu převážně legislativních a preventivních opatření, vytvořeno bylo i dostatečné institucionální zázemí. Přelomové bylo především otevření přístupu k informacím a výchova, vzdělávání

¹²⁴ Usnesení vlády SR č. 461 dne 21. června 2000.

¹²⁵ TENCEROVÁ, 2008.

a zaměstnanců veřejné správy. Taktéž byly zavedeny etické kodexy jako nástroj k posílení prevence, dodnes však nebyla zajištěna jejich vymahatelnost a sankcionování. Problematickým je také český zákon o státní službě, který ačkoli byl přijat v roce 2002, úplně účinným se stane až od roku 2015. Některá opatření však v letech 1998-2002 realizována nebyla. Navzdory zamýšlené strategii ČR nepřijala opatření k omezení imunity poslanců a senátorů, povinná majetková přiznání, označení za trestné činy neohlášení korupce a nepodniknutí kroků k jejímu předcházení, zavedení institutu účinné lítosti. Slovenský protikorupční program zcela opomenul oblast korupce v samosprávě.

4.1.2 Vládní opatření 2002–2006

V období let 2002-2006 se nastoupivší Vláda ČR rozhodla nevytvářet zcela nový dokument, ale navázat na přístup vlády předchozí a v roce 2004 schválila **Aktualizovaný vládní program boje proti korupci**,¹²⁶ který obsahoval dříve nesplněná opatření vyplývající z Vládního programu boje proti korupci z roku 1999, např.:

- **legislativní nástroje** (přijet zákon o střetu zájmů, insolvenční zákon, právní úprava vyřizování stížností (správní řád),
- **preventivní nástroje** (vytvoření vzdělávacího programu pro úředníky územních samosprávných celků „Aktuální problematika korupce ve veřejné správě“),
- **institucionální nástroje** (zkvalitnění spolupráce mezi Policií ČR a ostatními institucemi při vyšetřování korupčních trestných činů, vznik Mezirezortní koordinační skupiny pro boj s korupcí, vznik útvaru Policie ČR s celostátní působností Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, přistoupení k OSN a podpis Úmluv).

Na základě Programového vyhlášení Vlády SR byl v roce 2003 přijat **Protikorupční program**. Opatření v něm obsažená byla např.:

- **legislativní nástroje** (trestní zákoník, zákon o výkonu práce ve veřejném zájmu),
- **preventivní nástroje** (obchodní registr, zveřejňování soudních rozsudků),
- **institucionální nástroje** (vznik Speciálního soudu a Úřadu speciální prokuratury, posílení pravomocí NKÚ vůči samosprávám, ratifikace Úmluvy OSN, notifikace

¹²⁶ Usnesení vlády č. 480 ze dne 19. května 2004 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci.

Úřadu vlády SR jako orgánu předcházejícího korupci, zřízení odboru boje proti korupci, agent provokatér, odposlechy, korunní svědek).

Ve srovnáním s předchozími dokumenty byl přístup vlády v letech 2002-2006 méně akční. Vláda ČR se zaměřila především na schválení klíčových legislativních nástrojů v čele se zákonem upravujícím střet zájmů. Navzdory záměrům však nebyl realizován zákon upravující lobbying. V témže období byly podepsány Úmluvy OSN, doposud nebyly obě ratifikovány. Vláda SR se zaměřila především na institucionální nástroje v oblasti soudnictví, kdy výrazně posílila pravomoci NKÚ a dala vzniknout Speciální prokuratuře a Speciálnímu soudu, což se osvědčilo jako významný nástroj postihu korupce. Také Vláda SR však nezrealizovala řadu opatření (např. zákon o lobbyingu, zákon o střetu zájmů).

4.1.3 Vládní opatření 2006–2010

V roce 2006 schválila Vláda ČR nový protikorupční dokument, **Strategii vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011**,¹²⁷ postavenou na třech základních pilířích, jimiž jsou prevence, průhlednost a postih. Její aktualizovaná verze vycházela především z doporučení mezinárodních organizací (GRECO, OECD) a závěrů mezirezortní koordinační skupiny pro boj s korupcí.

Vláda schválila a následně realizována mj. opatření:

- **legislativní nástroje** (přijat zákon o veřejných zakázkách, změna zákona o informačních systémech veřejné správy, zpřísnění trestů za prokázanou korupci, zákon o základních registrech, trestní zákoník),
- **preventivní nástroje** (vypracování hodnocení dopadu regulace RIA ke každému návrhu právního předpisu, úplné zprovoznění protikorupční telefonní linky 199, elektronické aukce, interní protikorupční programy ve všech institucích, realizace vnitřních protikorupčních auditů v jednotlivých rezortech a vyvození opatření k minimalizaci korupčních rizik, většina ústředních orgánů státní správy je zapojena v systému protikorupčního vzdělávání, protikorupční výchova dětí a mládeže zahrnuta do systému vzdělávání v předškolských a školských zařízeních v Rámcových vzdělávacích programech, zpracování povinných vzdělávacích

¹²⁷ Usnesení vlády č. 1199 ze dne 25. října 2006 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 – 2011 ve znění pozdějších změn a aktualizací.

programů pro policisty a zřízení v organizační struktuře skupiny zaměřené na zpracovávání metodických návrhů, jejich prezentaci a šíření prevence),

- **institucionální nástroje** (spolupráce s neziskovými organizacemi a jejich podpora).

Oproti tomu Vláda SR vlastní protikorupční dokument nevytvořila, postoj ke korupci deklarovala pouze ve svém **Programovém vyhlášení vlády**, kdy slibovala potrestání aktérů korupce předešlých vlád a tzv. „pochytat velké korupční ryby“, zasadit se o transparentní rozdělování dotací a eurofondů a posilnit nezávislost soudů. Všechny tyto sliby naplněny nebyly, avšak jistá protikorupční opatření navzdory chybějící koncepci vláda podnikla, např.:

- **legislativní nástroje** (zákon o informačních systémech veřejné správy, zákon o státní službě, zákon o Specializovaném trestním soudě, zákon o stížnostech, zákon o prokazování majetku),
- **preventivní nástroje** (bezplatný přístup veřejnosti do katastru nemovitostí, zpřísnění podmínek poskytování darů politickým stranám a hnutím),
- **institucionální nástroje** (zpřísnění pravidel pro samosprávy, zřízení Specializovaného trestního soudu, rozšíření odboru OLAF o boj s korupcí).

V letech 2006–2010 se Vláda ČR zaměřila převážně na posilování preventivních opatření. Navzdory slibům však opět nezajistila jasná pravidla lobbyingu. Z plánovaných opatření nebyly posilněny pravomoci NKÚ a zřízen speciální protikorupční senát u vyššího soudu a útvar působící při vrchním státním zastupitelství dle slovenského příkladu z minulých let. Nová trestní úprava také neobsahovala ustanovení o trestněprávní odpovědnosti právnických osob, což se stalo předmětem kritiky řady mezinárodních i vládních organizací, které označily Strategii na příliš obecnou s nedostatkem konkrétních opatření.

Slovenská vláda svým přístupem dala najevo, že priority v posilování protikorupční politiky státu nemá, což se stalo předmětem kritiky mezinárodních i nevládních organizací. Navzdory tomu byla zavedena významná opatření s protikorupčním účinkem, především zákon o prokazování majetku, o němž bylo usilováno i v předešlém volebním období. V rámci institucionálních změn byl zrušen Speciální trestní soud a vznikl Specializovaný trestní soud v Pezinku.

4.1.4 Vládní opatření od roku 2010

Vláda ČR v roce 2011 schválila **Strategii vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012**,¹²⁸ opět založené na vzájemné symbióze prevence, průhlednosti a postihu. Při tvorbě Strategie bylo přistoupeno k dělení dle toho, na jakou oblast veřejného života se vztahuje do pěti tématických okruhů (veřejná správa, veřejné zakázky, Policie ČR, státní zastupitelství a soudy a moc zákonodárná). Doposud byla realizována řada opatření:

- **legislativní nástroje** (zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, zpřísnění trestů za korupční jednání u úředních osob, změna zákona o veřejných zakázkách),
- **preventivní nástroje** (Open Government Partnership, hodnocení CIA),
- **institucionální nástroje** (zřízení Generální inspekce bezpečnostních sborů, dohoda o zřízení IACA, NERV, Vládní výbor pro koordinaci boje s korupcí a jeho poradní sbor, návrh na novelizaci zákona o NKÚ a posílení pravomocí).

Vláda SR v roce 2011 vytvořila také souhrnný strategický materiál **Strategický plán boje proti korupci v Slovenské republice**,¹²⁹ který vychází z aktualizované verze Národního programu boje proti korupci z roku 2000. Dokument určuje oblasti korupcí nejvíce ohrožené, jež je třeba v rámci jednotlivých rezortů a institucí dále rozpracovat do konkrétních úloh, termínů jejich plnění a opatření plynoucích z mezinárodní spolupráce SR. Vláda dokázala zrealizovat řadu protikorupčních opatření, mj.

- **legislativní nástroje** (zákon o přístupu k informacím),
- **preventivní nástroje** (zřízení centrální a speciálních protikorupčních linek, prosazení zveřejňování všech smluv a finančních transakcí týkajících se veřejných zdrojů na internetu prostřednictvím projektu Centrálného registra zmlúv, zveřejnění všech poskytnutých dotací a příspěvků z veřejných rozpočtů, posilování transparentnosti v oblasti veřejných zakázek, Open Government Partnership),
- **institucionální nástroje** (gestor IACA, člen EACT, zřízení Mezirezortní pracovní skupiny expertů pro boj s korupcí).

Vlády obou zemí zvolily boj proti korupci za své priority. Vláda ČR schválila zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, čímž byly splněny podmínky, aby mohla ČR

¹²⁸ Usnesení vlády č. 837 ze dne 16. listopadu 2011 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 ve znění pozdějších změn.

¹²⁹ Usnesení vlády SR č. 517 ze dne 10. srpna 2011 usnesením ve znění pozdějších změn.

ratifikovat Úmluvy OSN proti korupci (podepsána 2005) a také výtky řady mezinárodních organizací. Posílit transparentnost se zavázala rovněž v rámci iniciativy OGP a vytvořila silnější institucionální zabezpečení boje proti korupci. Ve fázi plnění jsou mj. opatření posílení nezávislosti a odpovědnosti státního zastupitelství za výkon svěřené pravomoci, novela zákonů o obcích, krajích a hlavním městě Praze, novela rozpočtových pravidel, zprůhlednění financování politických stran, zákon o úřednících, rozšíření pravomocí NKÚ, zákon o lobbyingu atd.¹³⁰

Vláda SR v roce 2011 podala demisi, přesto dokázala zavést řadu preventivních nástrojů boje proti korupci především posilováním transparentnosti smluv, dotací a příspěvků z veřejných rozpočtů, veřejných zakázek a přistoupení k iniciativě OGP. Posílena byla též institucionální základna a mezinárodní spolupráce. Nebyla však realizována opatření vedoucí k zprůhlednění financování politických stran, zvýšení kontroly politiků a místních samospráv.

4.2 Opatření dalších orgánů veřejné správy v České republice a na Slovensku

Protikorupční opatření vytváří i další orgány veřejné správy, jedná se převážně o ministerstva a ústřední orgány státní správy, kraje a obce. Gestory plnění úkolů plynoucích ze strategického dokumentu vlády jsou jednotlivá ministerstva. **Ministerstva a ústřední orgány státní správy** mají stanovenou povinnost vytvářet vlastní interní protikorupční programy zaměřené především na prevenci, identifikaci rizikových oblastí formou vnitrorezortních analýz a auditů a stanovení podmínek k odstranění či omezení korupčního jednání v rámci agendy ústředního orgánu státní správy. Doplnujícím materiálem k těmto programům je Etický kodex zaměstnanců veřejné správy, resp. Etický kodex státního zaměstnance.

Některá česká ministerstva vytváří pro své zaměstnance vlastní etické kodexy či speciální etické kodexy pro organizační složky (např. bezpečnostní sbory). Povinnost vytváření vlastních kodexů je předmětem plnění Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012. Slovenská ministerstva využívají Etický kodex státního zaměstnance, případně vytváří speciální etické kodexy pro své organizační složky.

¹³⁰ <http://www.vlada.cz>, [14. 2. 2012].

Aktivitu ve tvorbě vlastních protikorupčních programů a dokumentů postupně vyvíjí i **kraje a obce**, přičemž se jedná spíše o výjimečný a zcela dobrovolný akt. Příkladem je hlavní město Praha, kraj Vysočina, případně protikorupční minimum, které se uplatňuje na Slovensku v Žilině či Bratislavě. Etický kodex zaměstnanců samosprávných krajů v ČR veřejně zpřístupňuje polovina krajů, na Slovensku pouze čtvrtina. Společný Etický kodex volených představitelů kraje nemá vytvořen v ČR ani SR žádný kraj, některé politické strany a hnutí však vyvinuly vlastní etické iniciativy, jimiž se jejich volení představitelé samospráv řídí. V rámci obcí v obou zemích jsou běžně vytvořeny etické kodexy zaměstnanců obce, případně etické kodexy volených představitelů. Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 si klade za cíl, aby byl povinně zpracován etický kodex na úrovni všech volených zástupců, obcí i krajů.

Protikorupční opatření Prahy a Bratislavy

V roce 2011 zřídila Praha jako svůj poradní orgán v otázce korupce Pražskou protikorupční radu,¹³¹ aby navázala na rozsáhlou strategii z roku 2010, jejíž součástí byla i závěrečná analýza protikorupčních rizik hlavního města Prahy, vytvořená organizací Ernst & Young v roce 2009, z níž bylo splněno 46 z celkových 67 úkolů. **Protikorupční strategie hlavního města Prahy 2011-2014** představuje dokument, rozdělený do 5 kategorií - na oblast veřejných zakázek, informatiky, nakládání s veřejným majetkem, kontrola, interní audit a personalistiku, které obsahují opatření

- **legislativní nástroje** (novelizace Pravidel pro zadávání veřejných zakázek v podmínkách hlavního města Prahy, jeho příspěvkových organizací a obchodních společností),
- **preventivní nástroje** (využívání centrálních nákupů, rozvoj elektronického přístupu k informacím, elektronické zveřejňování smluv, informací o grantech, usnesení Rady a „Rodných listů zakázek“, průběžná kontrola údajů zadávaných do aplikací eTender a Zakázky pod lupou a vyvozovat osobní odpovědnost, provádět pravidelné interní audity, podpora protikorupčního vzdělávání a školení zaměstnanců),
- **institucionální nástroje** (zavést jednotný systém ke sjednocení způsobu řešení agend pražské samosprávy).

¹³¹ Záměrem bylo také vytvoření Protikorupčního ombudsmana, s ohledem na nezbytné finanční a administrativní zabezpečení institut ombudsmana realizován nebyl.

Protikorupční minimum pro Bratislavu představuje hlavní priority města na období let 2011-2014. Dokument byl schválen v roce 2012 na základě doporučení TIS, zkušeností samosprávy a doporučení volených zástupců s cílem učinit Bratislavu jedním z nejotevřenějších a nejtransparentnějších měst na Slovensku. Protikorupční minimum je rozděleno do dvanácti oblastí – nakládání s veřejným majetkem, personální politiku, participace veřejnosti na rozhodování samosprávy, přístup k informacím, etiku, přístup k médiím, územní plánování a stavební úřad, přidělování dotací a grantů, zvyšování transparentnosti právnických osob zřízených samosprávou a obchodních společností s majetkovým podílem města, veřejné zakázky, transparentní vytváření rozpočtu města a přidělování bytů a míst v sociálních zařízeních, které zahrnují celkem 77 opatření, mj.

- **legislativní nástroje** (úprava střetu zájmů, zavedení pravidel participovaného rozpočtování),
- **preventivní nástroje** (užívání elektronických aukcí, zveřejnění informací o rozhodnutí (veřejné zakázky, výběrové řízení, výroční a finanční zprávy, faktury, smlouvy, územního rozhodnutí, grantů a dotací a z nich financovaných akcí, přidělování bytů a sociálních míst), zřízení elektronických nástrojů (úřední desky, podatelny žádostí o granty, dotace byty, sociální místa), zavést majetková přiznání primátora, poslanců a etický kodex zaměstnanců, který bude deklarovat majetkové, peněžní a jiné vlastnické poměry, zprůhlednit tvorbu rozpočtů (zveřejnění, slovní hodnocení), přijmout etické kodexy (volených představitelů města, zaměstnanců města a organizací zřízených městem, veřejných zakázek),
- **institucionální nástroje** (zřídit mediální radu).

Strategické dokumenty obou hlavních měst jsou založeny především na preventivních nástrojích, kdy je podporován rozvoj etických kodexů, zvyšování transparentnosti prostřednictvím elektronického přístupu veřejnosti k informacím nad rámec stanovený zákonem a využívání elektronických nástrojů pro zadávání veřejných zakázek. Praha se také zaměřuje na posilování systematického vzdělávání a školení zaměstnanců a interní audit, Bratislava chce zprůhlednit majetkové poměry svých představitelů a proces tvorby územního rozpočtu, přijaty mají být též etické kodexy. Institucionální zabezpečení v Praze zabezpečuje Pražský protikorupční rada, Bratislava speciální orgán nemá, úzce však spolupracuje s TIS, plánuje zřízení mediální rady k zabezpečení nezávislé mediální politiky města.

4.3 Financování protikorupční politiky v České republice a na Slovensku

Financování protikorupční politiky nikdy nebylo cíleně systémově řešeno, nefinancoval se výzkum apod. Aktivita spojené s vytvářením protikorupčních programů jsou hrazeny v obou zemích **ze státního rozpočtu**. Pro rok 2011 byly v České republice hrazeny z prostředků daného rezortu z důvodu již schváleného rozpočtu a garanti jednotlivých opatření mohli zažádat u Ministerstva financí o finanční krytí na zabezpečení protikorupčních opatření, výjimečně i na tvorbu legislativních textů, analýz apod. Obdobně je financována protikorupční politika na Slovensku, přičemž významným finančním zdrojem v roce 2011 se staly také prostředky ze Švýcarského finančního mechanismu ve výši 3,1 mil. EUR na boj s korupcí.¹³²

Podpora neziskových organizací zaměřených na protikorupční aktivity může být přímá finanční ve formě dotací na projekty jednotlivých organizací nebo nepřímá, např. formou účasti na placených školeních, poskytováním právních a jiných služeb. Poslední formou podpory je zahrnutí neziskových organizací v rámci poradních orgánů, pracovních komisí či realizací seminářů, kdy mají neziskové organizace možnost ovlivňovat přípravu legislativních a nelegislativních opatření.¹³³

Finanční přímá podpora neziskových organizací působících v boji proti korupci je z rozpočtu Ministerstva vnitra ČR omezená. V roce 2005 začalo ministerstvo poskytovat finanční prostředky v rámci Programu prevence kriminality, v roce 2007 byl zřízen samostatný program dotací k financování centrální protikorupční linky a program prevence korupce. V roce 2010 bylo v rámci programu Boj proti korupci – provozování protikorupční linky 199 poskytnuto 2,6 mil. Kč. Projekty v rámci programu Prevence korupčního jednání obdržely dotaci ve výši 1,6 mil. Kč. V roce 2011 byl provoz protikorupční linky podpořen celkovou částkou 2,1 mil. Kč. Projekty v rámci programu “Prevence korupčního jednání” pak částkou 3,4 mil Kč.¹³⁴

Podpora slovenských neziskových organizací je mj. formou **daňové asignace**, kdy 2 % daně z příjmu fyzických či právnických osob může být poukázáno na podporu

¹³² Projekt „Rozvoj a technologická inovace soudní-trestní a soudní-civilní agendy Ministerstva spravedlnosti SR“, v rámci něhož budou elektronizovány soudní spisy a nahrávány všechny soudní projednávání.

¹³³ <http://www.mvcr.cz>, [6. 2. 2012].

¹³⁴ Tamtéž, [17. 2. 2012].

registrované neziskové organizace. Nevýhodou tohoto systému je, že snižuje u subjektů ochotu darovat finance i z vlastních zdrojů. Převážná část rozpočtu neziskových organizací pochází z různých zdrojů dárců zahraničních i domácích, roste význam finančních zdrojů z Evropské unie.¹³⁵

Iniciativy krajů a měst při tvorbě vlastních protikorupčních dokumentů jsou financovány z jejich vlastních rozpočtů.

4.4 Návrh doporučení v boji proti korupci v České republice a na Slovensku

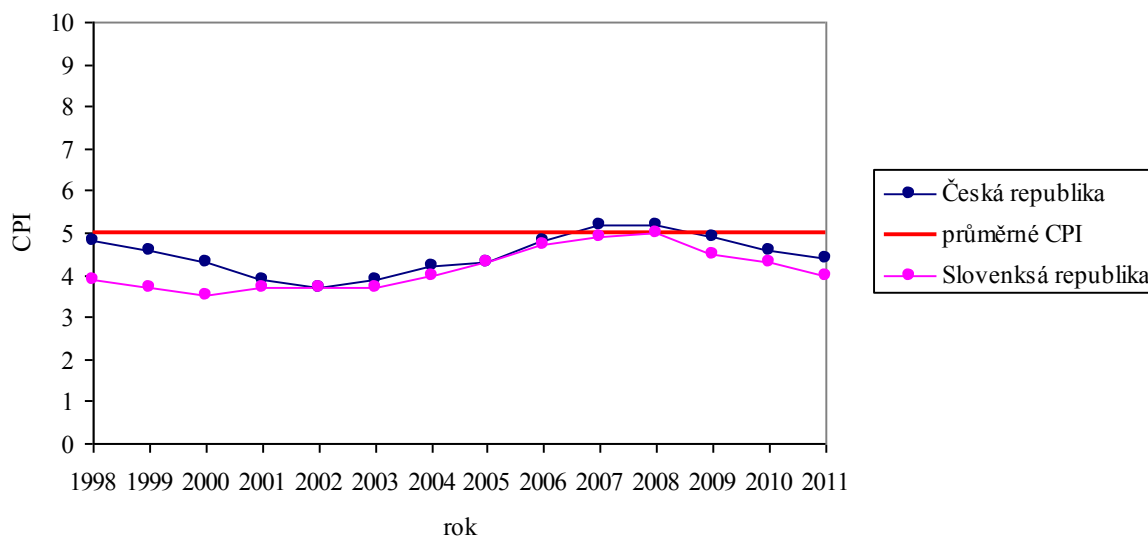
Většinu dat využitelných pro analýzu korupce nelze získat v podobě běžně dostupných statistických (tzv. tvrdých) dat. **Oficiální policejní a soudní statistika**, uvedená v příloze č. 5, poskytuje informace pouze o tom, jak je korupce v ČR a SR odhalována a postihována, nikoli o jejím skutečném stavu. Dle statistiky policie dosahuje Česká republika vyššího podílu objasněných případů z celkového počtu zjištěných korupčních případů než Slovensko, v letech 2001-2010 bylo průměrně objasněno 89 procent případů oproti 75 procentům úspěšnosti slovenské policie. V témže období byl podíl odsouzených k počtu obžalovaných osob v ČR průměrně 69 procent a průměr SR 103 procent, výrazný rozdíl zemí vysvětluje TIS jako důsledek vzniku Speciální prokuratury a Speciálního soudu, později Specializovaného trestného soudu v Pezinku, v jehož jurisdikci je problematika korupce řešena.

Měření korupce je tudíž založeno především na **subjektivním hodnocení dotazovaných** (tzv. měkkých datech) převedených do podoby indexů. Postavení České republiky a Slovenska v mezinárodním srovnání TI, která sestavuje Index vnímání korupce ve veřejném sektoru, je dlouhodobě podprůměrné, jak dokládá obr. 4.1 a příloha č. 6. Podobných výsledků bylo dosaženo i v rámci jiných indexů¹³⁶ a lze tedy tvrdit, že se ČR i SR potýká s korupcí dlouhodobě a bez výrazných změn navzdory tomu, že se s korupcí snaží obě země bojovat.

¹³⁵ KOŠTÁL, 2012.

¹³⁶ Např. dílčí ukazatel Control of Corruption v rámci Worldwide Government Indicators 2010 Světové banky získala ČR hodnotu 0,31, SR 0,27 (škála <-2,5; 2,5>, kdy - 2,5 znamená zemi zcela zkorumpovanou). Také v ukazateli Korupce v Indexu transformace 2011 od Freedom House dosáhly obě země průměrných výsledků, ČR 3,25, SR 3,5 (škála <1;7>, 1 znamená nejlepší hodnocení). WORLD BANK (2012), FREEDOM HOUSE (2012).

Obr. 4. 1: Postavení České republiky a Slovenské republiky v meziročním srovnání CPI



Zdroj: Transparency International 1998-2011, www.transparency.org, [1. 1. 2012], vlastní zpracování.

ČR a Slovensko tvořily po dlouhou dobu jednotný stát, vycházely tedy i z podobných formálních i neformálních institucí a tím pádem měly v počátcích své samostatné existence obdobné korupční příležitosti i možnosti nastavovat opatření k jejich redukci. **Index globální integrity** (GII) je sestavován za účelem zhodnocení účinnosti protikorupčních opatření, mechanismů a institucí v rozpětí <0;100>, kdy 0 představuje minimální integritu. V roce 2009 se hodnocení zúčastnila SR u níž byly zjištěny nedostatky především v chybějící ochraně *whistleblowers*, tj. oznamovatelů korupčního jednání. Hodnocení ČR v roce 2010 poukázalo na problematiku uplatňování zákona o střetu zájmů a zákona o státní službě. Obě země byly zhodnoceny jako průměrné, s existencí silného právního řádu a jeho nedostatečnou realizací a nedostatečnou právní úpravou financování politických stran, jak je uvedeno v příloze č. 7.

Přes veškeré snahy je postavení obou zemí v souvislosti s korupcí dlouhodobě neuspokojivé. Situaci by mohlo změnit přijetí následujících opatření¹³⁷

- přijetí zákonné úpravy lobbyingu, která by jej činila transparentním a omezovala by možný korupční prostor, který v souvislosti s lobbyngem může vznikat,
- zákonná úprava ochrany oznamovatelů korupčního jednání, jakožto klíčových osob při odhalování korupce,
- úprava financování politických stran, k čemuž je Česká republika a Slovensko dlouhodobě vyzývána řadou mezinárodních institucí a nevládních organizací,¹³⁸

¹³⁷ V současnosti (duben 2012) je v ČR vytvořen návrh zákona o dohledu nad financováním politických stran a návrh zákon na ochranu oznamovatelů korupce.

- transparentní veřejné rozpočty např. dle doporučení NERV na bázi „rozklikávacích rozpočtů“, umožňujících kontrolu hospodaření s veřejnými financemi na úrovni jednotlivých položek,
- zavedení povinného sestavování etických kodexů pro členy vlády a samosprávy, včetně stanovení sankcí.

Česká republika by měla dále mj. zakázat firmám s neprůhlednou majetkovou strukturou účastnit se veřejných zakázek, novelizovat zákon o střetu zájmů a zákon o státní službě, ratifikovat úmluvy OSN, zřídit specializované protikorupční instituce působící při soudu a státním zastupitelství, zřídit centrální registr smluv.

Slovensko by mělo opětovně zřídit protikorupční poradnu, zavést povinné hodnocení korupčních rizik a povinně vytvářet a zveřejňovat etické kodexy a protikorupční strategie v rámci ministerstev.

¹³⁸ V České republice je tento úkon ve fázi plnění, v SR se k jeho naplnění zavázaly všechny politické strany ve volbách do Národní rady SR v roce 2012.

5 Závěr

S problematikou korupce zápolí všechny země světa, výjimkou není ani Česká republika a Slovensko. Hodnocení vnímání korupce vydávané mezinárodními organizacemi (Transparency International, Světová banka, Freedom House) je řadí mezi země průměrné až podprůměrné a ve srovnání s vyspělými evropskými zeměmi se pravidelně ocitají na chvostu žebříčku Indexu vnímání korupce, přičemž za nejvíce zkorumpované oblasti veřejného života v ČR i SR označuje Eurobarometr politiku a veřejnou správu. Přesné informace o stavu korupce v zemích neposkytují ani oficiální statistiky policie a soudů, neboť dokládají především činnost svých složek v oblasti postihu korupce. V letech 2001–2010 zaznamenal podíl objasněných k počtu zjištěných případů korupce v ČR klesající trend, přičemž bylo průměrně objasněno 89 procent případů oproti 75 procentům úspěšnosti slovenských policejních složek. V témže období byl podíl odsouzených k počtu obžalovaných osob v ČR průměrně 69 procent a průměr SR 103 procent, výrazný rozdíl zemí lze vysvětlit jako důsledek vzniku specializovaného soudu, v jehož jurisdikci je problematika korupce řešena.

Cílem diplomové práce stanoveným v úvodní kapitole bylo zhodnotit vládní přístupy protikorupčních opatření v České republice a na Slovensku, kdy obě země tvořily po dlouhou dobu jednotný stát, vycházely tedy z podobných formálních i neformálních institucí a měly v počátcích samostatné existence obdobné korupční příležitosti i možnosti nastavovat opatření k jejich redukci. Protikorupční aktivity v obou zemích vznikaly v devadesátých letech, kdy byly přijaty ambiciózní, leč neúspěšné programy s cílem zamezit rozrůstání korupce ve veřejné správě. Následně v roce 1999 v ČR, resp. 2000 v SR, byly přijaty komplexní, strategické dokumenty, které zavedly významné protikorupční nástroje jako svobodný a rovný přístup k informacím, etické kodexy pro zaměstnance veřejné správy a systém protikorupčního vzdělávání. V následujících letech byl postoj obou vlád méně akční, založený převážně na vytváření legislativních a institucionálních nástrojů. Změna nastala v roce 2006, kdy vláda ČR schválila v pořadí druhý strategický dokument, kombinující prvky transparentnosti, represe a především prevence. Zavedeno bylo např. povinné hodnocení dopadů regulace, protikorupční linka, posilování transparentnosti v oblasti veřejných zakázek, povinnosti ministerstev vytvářet protikorupční programy. Slovensko vlastní protikorupční strategii nevytvořilo, přesto byly prosazeny institucionální změny s protikorupčním účinkem.

V roce 2011 vznikly nové strategické protikorupční dokumenty v obou zemích, přičemž převážná část nástrojů je stále ve stádiu realizace. Vláda ČR schválila zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, zavedení hodnocení korupčních rizik, zákon o veřejných zakázkách a rozšířila institucionální zabezpečení boje proti korupci. Slovensko zavedlo nástroje transparentnosti smluv, dotací a příspěvků z veřejných rozpočtů, veřejných zakázek, taktéž posílilo mezinárodní spolupráci. ČR i SR se připojily k iniciativě otevřeného vládnutí. Z hlediska komplexního přístupu v boji proti korupci byly v ČR aktivní všechny vlády, především pak od roku 2006. Na Slovensku nejvíce protikorupčních opatření zrealizovala vláda poslední, přestože podala demisi v roce 2011.

Hypotéza diplomové práce stanovená v úvodní kapitole byla potvrzena, neboť Česká republika i Slovensko vytváří dostatečné legislativní nástroje pro boj s korupcí. Obě země mají kvalitní právní rámec, což dokládá i výsledek mezinárodního hodnocení GII. V boji proti korupci je aktivní jak vláda, vytvářející národní protikorupční politiku, tak jednotlivá ministerstva a ústřední orgány státní správy, jež v rámci svých rezortů vytváří protikorupční programy, analýzy a podklady pro vládu. Současně využívají univerzální či vytváří vlastní etické kodexy. Dle vlastního uvážení se do protikorupčních aktivit zapojují také kraje a obce, které mohou dobrovolně vytvářet etické kodexy zaměstnanců samospráv či volených zastupitelů.

Druhá stanovená hypotéza byla rovněž potvrzena, neboť hlavní město Praha i hlavní město Bratislava vytvořily na období let 2011–2014 vlastní protikorupční strategické dokumenty, zaměřené na posilování transparentnosti prostřednictvím užívání elektronických nástrojů zadávání veřejných zakázek (elektronické aukce, centrální nákupy) a zpřístupnění informací občanům nad rámec stanovený zákonem. Bratislava plánuje zavedení majetkových přiznání, zprůhlednění tvorby rozpočtů a přijetí etických kodexů. Praha hodlá posilovat systematické vzdělávání a školení zaměstnanců a zavést povinný interní audit. V rámci legislativních nástrojů Praha upravuje podmínky zadávání veřejných zakázek, Bratislava se zaměřuje na úpravu střetu zájmu a pravidla tvorby rozpočtů. Institucionální zabezpečení v Praze představuje Pražská protikorupční rada, což je specializovaný poradní orgán na oblast korupce a vytváření protikorupční politiky města. Bratislava specializovaný orgán nemá a při tvorbě strategického dokumentu spolupracovala s Transparency International – Slovensko, plánuje však zřízení mediální rady k zabezpečení nezávislé mediální politiky města.

Závěrem lze říci, že boj proti korupci je neustálý proces zavádění a obměny protikorupčních nástrojů. Česká republika i Slovensko by ke snížení korupčního prostředí měly realizovat dlouhodobě opomíjené záměry, jimiž je přijetí zákonné úpravy lobbyingu, zajištění ochrany oznamovatelů korupčního jednání, úprava financování politických stran, zavedení mechanismu ke zprůhlednění rozpočtů, povinné a sankcionovatelné etické kodexy. Česká republika by měla dále zakázat firmám s neprůhlednou majetkovou strukturou účastnit se veřejných zakázek, novelizovat zákon o střetu zájmů, novelizovat zákon o státní službě, ratifikovat úmluvy OSN, zavést samostatný zákon o stížnostech a zřídit specializovanou instituci při soudu a při státním zastupitelství v ČR, jak je tomu na Slovensku. Slovensko by mělo opětovně zřídit protikorupční poradnu, zavést povinné hodnocení korupčních rizik CIA a povinně vytvářet a zveřejňovat etické kodexy a protikorupční strategie v rámci rezortů jednotlivých ministerstev.

Seznam použité literatury

a) Odborná kniha (monografie, vysokoškolská učebnice, apod.)

DAVID, Vladislav a Alexander NETT. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 354 s. ISBN 978-80-7179-562-9.

FRIČ, Pavol a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1999. 302 s. ISBN 80-86103-26-9.

HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. 1. vyd. Opava: Optys, 2009. 181 s. ISBN 978-80-85819-77-9.

CHMELÍK, Jan a kol. *Pozornost, úplatek a korupce*. 1. vyd. Praha: Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X.

CHMELÍK, Jan a Zdeněk TOMICA. *Korupce a úplatkářství*. 1. vyd. Praha: Linde, 2011. 283 s. ISBN 978-80-7201-866-6.

PETROVSKÝ, Karel. *Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. 2007. 192 s. ISBN 80-86861-94-5.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International Česká republika, 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Zeleneč: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

b) Článek v odborném časopise (periodiku) nebo ve sborníku z konference

CHVALKOVSKÁ, Jana, Petr JANSKÝ a Jiří SKUHROVEC. CIA, index a další nástroje prevence korupce (nejen) v legislativě. In: KOHOUT, P. a kolektiv NERV. *Boj proti korupci. Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci Národní ekonomické rady vlády (NERV)*. Praha, 2011. 126 s. ISBN 978-80-7440-053-7. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/dokumenty/NERV-Boj-proti-korupci--sbornik.pdf>.

KOHOUT, Pavel. Jak ušetřit desítky miliard ročně a získat přízeň voličů. In: KOHOUT, P. a kol. *Boj proti korupci. Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci Národní ekonomické rady vlády (NERV)*. Praha, 2011. 126 s. ISBN 978-80-7440-053-7. Dostupné z:

<http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/dokumenty/NERV-Boj-proti-korupci--sbornik.pdf>.

NOVOTNÝ, Jan, Tomáš LICHARD a Ján PALGUTA. Korupce: Nejen fiskální problém a jeho řešení. In: KOHOUT, Pavel a kol. *Boj proti korupci. Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci Národní ekonomické rady vlády (NERV)*. Praha, 2011. 126 s. ISBN 978-80-7440-053-7. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/dokumenty/NERV-Boj-proti-korupci--sbornik.pdf>.

PACHMAN, Aleš. Korupce v České republice. *CEVROREVUE* [online]. 2007, č. 3. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-online/2007/3/194952-korupce-ceske-republice.html>.

SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, Emília, Gabriel ŠÍPOŠ a Matej KURIAN. Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989 – 2010. In: *Forum Historiae*, 2011, roč. 5, č. 2. ISSN 1337-6861. Dostupné z: http://www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/TIS.pdf.

VYMĚTAL, Petr. Náklady a důsledky korupce (ekonomické a neekonomické). Bulletin CES VŠEM. 2005, č. 8, s. 5. ISSN 1801-1578. Dostupné z: http://ces.vsem.cz/data/data/ces-soubory/bulletin/gf_bulletin8.pdf.

c) Elektronické dokumenty a ostatní

BEZKORUPCE. *Právní poradna – linka 199*. [online]. [3. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.bezkorupce.cz/protikorupcni-linka/>.

CENTRE FOR LAW AND DEMOCRACY. *Global RTI rating*. [online]. [28. 9. 2011]. Dostupné z: http://www.law-democracy.org/?page_id=1003.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Příliv přímých zahraničních investic podle sektorů a zemí – časová řada*. [online]. [29. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Harmonizovaná míra nezaměstnanosti*. [online]. [1. 2. 2012]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/A50020B4C6/\\$File/1607110319.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/A50020B4C6/$File/1607110319.pdf).

EIPA. *What are Public Services Good at? Success of Public Services in the Field of Human Ressource Management. May 2008*. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/DOK/STUDY_slovenia_FINAL_-_20052008_Final.pdf.

EUROSTAT. *GDP per capita in PPS*. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00114&language=en>.

FREEDOM HOUSE. *Nations in Transit 2011*. [online]. FH [29. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.freedomhouse.org/report/nations-transit/nations-transit-2011>.

GLOBAL INTEGRITY REPORT. *Slovak*. [online]. [29. 2. 2012]. Dostupné z: <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009>.

GLOBAL INTEGRITY REPORT. *Czech Republic*. [online]. [29. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.globalintegrity.org/report/Czech-Republic/2010/>.

INFORMAČNÍ CENTRUM VLÁDY. *Etický kodex: co to je a musí se jím zvolený zástupce/veřejný činitel řídit?* [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/protikorupcni-opatreni/nejcastejsi-dotazy/#x91226>.

JANSA, Petr, BUREŠ, Radim a kol. *Studie národní integrity*. Praha: TIC, 2011. 251 s. ISBN: 978-80-87123-17-1. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/studie-narodni-integrity/>.

KOŠŤÁL, Ctibor a kolektiv. *Národný systém integrity spravovania na Slovensku. Hodnotiaca správa*. TIS, 2012. 269 s. ISBN 978-80-89540-07-5. Dostupné z: http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/2012_Narodny_system_integrity_spravovania_sprava.pdf.

MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *eGovernment*. [online]. [6. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.informatizacia.sk/egovernment/519s>.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistická ročenka kriminality. Rok 2010*. [on-line]. [20. 2. 2012]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Boj proti korupci. Co není korupce aneb Jaký je rozdíl mezi úplatkem a darem?* [online]. MVČR, © 2010. [5. 5. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/faq-vymezeni-pojmu-co-neni-korupce-aneb-jaky-je-rozdil-mezi-uplatkem-a-darem.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Boj proti korupci. Dokumenty a legislativa*. [online]. [18. 8. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-a-legislativa-830237.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Dotace a granty*. [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/dotace-a-granty.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *eGovernment*. [online]. [6. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/egovernment.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Protikorupční aktivity*. [online]. [6. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/protikorupcni-aktivity.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie vlády v boji proti korupci*. [online]. [6. 12. 2011]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/boj-proti-korupci-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Veřejná správa. Etika ve veřejné správě*. [online]. [18. 8. 2010]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vzdelavani-ve-verejne-sprave-a-akreditace-vzdelavacich-instituci-676573.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Priamé zahraničné investície*. [online]. [29. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *IACA*. [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/26221/iaca-medzinarodna-protikorupcna-akademia.php>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *Antikorupčná linka*. [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/26219/antikorupcna-linka-0850-111001.php>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *Dokumenty*. [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/19320/dokumenty.php>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *Legislativa*. [online]. [17. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/19332/legislativa.php>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *Nejčastejšie tresty*. [online]. [14. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/19357/najcastejsie-tresty.php>.

ODBOR CENTRALNY KONTAKTNÝ ÚTVAR OLAF A BOJ PROTI KORUPCII. *Projekty*. [online]. [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/26225/projekty.php>.

OPEN GOVERNMENT PARTNERSHIP. [online]. [24. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.opengovpartnership.org/>.

OPEN SOCIETY INSTITUTE. *Monitoring procesu vstupu do EU: Korupce a protikorupční politika v České republice*. Praha: Open Society Institute, 2002. 125 s. Dostupné z:

http://www.soros.org/resources/articles_publications/publications/euaccesscorruption_20020601/euaccesscorruptionczechtrans_20020601.pdf.

PELLAR, Marta. *Aplikace etických kodexů ve státní správě v České republice*. 2007. [online]. [28. 4. 2011]. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/evs_sprava.pdf.

POLICIE ČR. *Analýza stavu a vývojových trendů kriminality k 31. 12. 2010*. [on-line]. [20.2.2012]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>.

PORTÁL EVROPSKÉ UNIE. *EU zintenzivňuje boj proti korupci*. [online]. [6. 6. 2011]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/news/justice/110606_cs.htm.

PORTÁL EVROPSKÉ UNIE. *Special Eurobarometer 374. Corruption Report 2012*. [online]. [15. 2. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_374_en.pdf.

RADIO PRAHA. *Akce čisté ruce*. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/akce-ciste-ruce>.

Smlouva č. 3 ze dne 1. ledna 2004 Občanskoprávní úmluva o korupci. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 2004, částka 2, 25-41. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=korupc&typeLaw=mezinarodnismlouva&what=Textvanotaci>.

Smlouva č. 70 ze dne 1. července 2002 Trestněprávní úmluva o korupci. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 2002, částka 31, s. 10281-10312. Dostupná také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=korupc&typeLaw=mezinarodni smlouva&what=Textvanotaci>.

TENCEROVÁ, Veronika. *Komparácia úspešnosti vládnych protikorupčných programov „Čisté ruky“ a „Národný program boja proti korupci“ v praxi*. Bratislava, 2008. Bakalářská práce. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta sociálních a ekonomických věd, Ústav evropských studií a mezinárodních vztahov. Dostupné z: http://backup.transparency.sk/docs/vlada/komparacia_uspesnosti_vladnych_protikorupcnych_programov_2008.pdf.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 1998*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/previous_cpi/1998.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 1999*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/previous_cpi/1999.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2000*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/previous_cpi/2000.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2001*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2001.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2002*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2002.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2003*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2003.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2004*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2004.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2005*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2005.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2006*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2006.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2007*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2008*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/news_room/in_focus/2008/cpi2008/cpi_2008_table.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2009*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2010*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *CPI 2011*. [online]. [1. 1. 2012]. Dostupné z: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Global Corruption Report 2009: Corruption and the Private Sector*. Transparency International, 2009. 492 s. ISBN: 978-0-521-13240-4. Dostupné z: <http://www.transparency.org/publications/gcr>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *How do you define corruption?* [on-line]. [2.10.2011]. Dostupné z: http://www.transparency.org/news_room/faq/corruption_faq.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *GBK 2010*. [online]. [9. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/gbk-2010/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *Právní poradna*. [online]. [9. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.transparency.cz/pravni-poradna/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *Výroční zpráva 2010*. [online]. [28. 4. 2011]. Dostupné z: http://www.transparency.cz/doc/zakladni_dokumenty/TIC_VZ10_CZ_www.pdf.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – SLOVENSKO. *Ako nahlásiť korupciu*. [online]. [9. 1. 2012]. <http://www.transparency.sk/ako-nahlasit-korupciu/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – SLOVENSKO. *Obstaravanie*. [online]. [9. 3. 2012]. <http://www.transparency.sk/temy/obstaravanie/>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL – SLOVENSKO. *Výročná správa 2010*. [online]. [28. 4. 2011]. Dostupné z: <http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/VS2010.pdf>.

Úmluva o boji proti korupci, vztahující se k úředníkům Evropských společenství nebo úředníkům členských zemí Evropské unie

Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích

Úmluva OSN proti korupci

Usnesení vlády č. 125 ze dne 17. února 1999 k Vládnímu programu boje proti korupci v České republice a ke Zprávě o korupci v České republice a o možnostech účinného postupu proti tomuto negativnímu společenskému jevu. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/37116E873678ACFFC12571B6006D4474.

Usnesení vlády č. 270 ze dne 27. března 2001 Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/88408E345B70E4B4C12571B6006DB7BB>.

Usnesení vlády č. 480 ze dne 19. května 2004 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vladni-program-boje-proti-korupci-v-letech-1999-2004.aspx>.

Usnesení vlády č. 1542 ze dne 30. listopadu 2005 o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/WebGovRes/B750713A4287CB34C12571B6006D3D2C?OpenDocument>.

Usnesení vlády č. 1199 ze dne 25. října 2006 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006-2011. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/37116E873678ACFFC12571B6006D4474.

Usnesení vlády č. 323 ze dne 4. dubna 2007 k návrhu prosazování státní protikorupční politiky. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-9043?prefixFile=u_.

Usnesení vlády č. 315 ze dne 27. dubna 2011 o zřízení Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: [http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/4E021386FA4BDE77C1257884004E40F0/\\$FILE/315%20uv110427.0315.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/4E021386FA4BDE77C1257884004E40F0/$FILE/315%20uv110427.0315.pdf).

Usnesení vlády č. 837 ze dne 16. listopadu 2011 Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012. [online]. [29. 3. 2012]. Dostupný z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/boj-s-korupci/protikorupcni_strategie_-_aktualni_zneni_1.pdf

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Protikorupční opatření uspořila přes deset miliard*. [online]. [14. 2. 2012]. Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/protikorupcni-opatreni-usporila-pres-deset-miliard-92902/>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vláda chce zlepšit kontrolu veřejné správy*. [online]. [18. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-chce-zlepsit-kontrolu-verejne-spravy-91981/>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zákon o úřednicích odstraní politický vliv*. [online]. [15. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/zakon-o-urednicich-odstrani-politicky-vliv--92993/>.

VLÁDA SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Strategický plán boja proti korupcii v Slovenskej republike*. [online]. [4. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.bojprotikorupcii.vlada.gov.sk/data/files/8221.pdf>

WORLD BANK. *Worldwide Governance Indicators*. [online]. [29. 1. 2012]. Dostupné z: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>. ISBN-13: 978-92-95044-74-6

Zákony

Česká republika

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992 Ústava ČR, ve znění pozdějších změn.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992 Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 9. prosince 1961 o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964 občanský zákoník, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 513/1991 Sb., ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 552/1991 Sb., ze dne 6. prosince 1991 o státní kontrole, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 166/1993 Sb., ze dne 20. května 1993 o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 106/1999 Sb., ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 128/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 129/2000 Sb., ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 131/2000 Sb., ze dne 13. dubna 2000 o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších změn.

Zákon č.365/2000 Sb., ze dne 14. září 2000 o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších změn.

Zákon č.320/2001 Sb., ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších změn.

Zákon č.218/2002 Sb., ze dne 26. dubna 2002 o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 312/2002 Sb., ze dne 13. června 2002 o úřednících územně samosprávných celků a změně některých zákonů, ve znění pozdějších změn..

Zákon č.500/2004 Sb., ze dne 24. června 2004 správní řád, ve znění pozdějších změn.

Zákon č.137/2006 Sb., ze dne 14. března 2006 o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 159/2006 Sb., ze dne 16. března 2006 o střetu zájmů, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 262/2006 Sb., ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce, ve znění pozdějších změn.

Zákon č.300/2008 Sb., ze dne 17. července 2008 o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 111/2009 Sb., ze dne 26. března 2009 o základních registrech, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 146, s. 5442-5453.

Slovenská republika

Zákon č. 369/1990 Z.z., ze dne 6. září 1990 o obecnom zriadení, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 460/1992 Z.z., ze dne 1. září 1992 ústava Slovenskej republiky, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 10/1996 Z.z., ze dne 14. prosince 1995 o kontrole v štátnej správe, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 211/2000 Z.z., ze dne 17. květen 2000 o slobodnom prístupe k informáciám, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 302/2001 Z.z., ze dne 4. června 2001 o samosprávě vyšších územných celkov, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 311/2001 Z.z., ze dne 2. července 2001 zákonník práce, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 502/2001 Z.z., ze dne 18. října 2001 o finančnej kontrole a vnútornom audite, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 458/2003 Z.z., ze dne 21. října 2003 o zriadení Špecialneho súdu a Špeciálnej prokuratúry, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 552/2003 Z.z., ze dne 6. listopadu 2003 o výkone práce vo verejnom záujme, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 553/2003 Z.z., ze dne 7. listopadu 2003 o odmeňovaní niektorých zamestnancov při výkone práce vo verejnom zaujme, ve znění pozdějších změn a doplňků.

Zákon č. 357/2004 Z.z., ze dne 26. května 2004 o ochrane verejného zaujmu pri vykone funkcií veřejných funkcionárov, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 300/2005 Z.z., ze dne 20. května 2005 Trestný zákon, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 301/2005 Z.z., ze dne 24. května 2005 trestny poriadok, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 275/2006 Z.z., ze dne 20. dubna 2006 o informačných systémoch verejnej správy, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 400/2009 Z.z., ze dne 16. září 2009 o štátnej službe, ve znění pozdějších změn.

Zákon č. 9/2010 Z.z., ze dne 4. prosince 2009 o sťažnostech, ve znění pozdějších změn.

Seznam zkratek

BPI	Index plátců úplatků
CIA	Hodnocení korupčních rizik
CPI	Index vnímání korupce
ČR	Česká republika
EACT	Evropský protikorupční trénink
EIPA	Evropský institut veřejné správy
EPAC	Evropské partnerství proti korupci
EU	Evropská unie
GII	Index globální integrity
GBK	Globální barometr korupce
GRECO	Skupina států proti korupci
HDP	Hrubý domácí produkt
IACA	Mezinárodní protikorupční akademie
ISVS	Informační systém veřejné správy
MMF	Mezinárodní měnový fond
NERV	Národní ekonomická rada vlády
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OGP	Partnerství pro otevřené vládnutí
OLAF	Evropský úřad boje proti podvodům
o. p. s.	Obecně prospěšná společnost
o. s.	Občanské sdružení
OSN	Organizace spojených národů
PPS	parita kupní síly
Sb.	Sbírka (zákonů)
SR	Slovenská republika
RIA	Hodnocení dopadu regulací
TI	Transparency International
TIC	Transparency International - Česká republika
TIS	Transparency International – Slovensko
Z.z.	Zbierka zákonov

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 27. dubna 2012

.....
Bc. Marie Mokrášová

Seznam příloh

Příloha č. 1	Klasifikace vybraných forem korupčního jednání ve veřejné správě
Příloha č. 2	Nejčastější korupční projevy ve veřejné správě
Příloha č. 3	System veřejné správy v České republice a na Slovensku k 31. 10. 2010
Příloha č. 4	Vybrané nástroje protikorupční politiky v České republice a na Slovensku
Příloha č. 5	Policejní a soudní statistika korupčních trestných činů České republice a na Slovensku
Příloha č. 6	Vývoj indexu vnímání korupce v České republice a na Slovensku
Příloha č. 7	Index globální integrity Slovenska (2009) a České republiky (2010)